

๙๘

๙๘

เสด็จฯ ไปเสด็จ

ราชบัณฑิตยสถาน

พิมพ์

ในงานพระราชทานเพลิงศพ
พระยาอนุমানราชชน
น เมรุหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์
สุสานหลวงวัดเทพศิรินทราวาส
วันที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๒

สาร

ของ

เสด็จว โทเศศ

ราชบัณฑิตยสถาน

ตีพิมพ์

ในงานพระราชทานเพลิงศพ

พระยาอนมานราชชน

น เมรุหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์

16/02/2564 TUDC
สี่สานทลวงวัดเทพศิรินทราวาส

วันที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๒

152801

คำนำ

ในการพระราชทานเพลิงศพ พระยาอนุমানราชชน (ยง อนุমানราชชน) นี้
เจ้าหน้าที่ในราชบัณฑิตยสถาน ร่วมกับคณะกรรมการชำระปทานุกรม ของราช-
บัณฑิตยสถาน ดำเนินในความอุตสาหวิริยะของท่านเจ้าคุณเป็นอย่างยิ่ง ด้วยท่าน
เจ้าคุณได้เกี่ยวข้องกับราชบัณฑิตยสถานมาตั้งแต่เริ่มตั้ง จนกระทั่งได้ดำรงตำแหน่ง
ผู้รักษาการในตำแหน่งนายกราชบัณฑิตยสถาน ตลอดเวลาที่ท่านเกี่ยวข้องกับ
ราชบัณฑิตยสถานนั้น ท่านได้ชวนชวนเพื่อความเจริญในวิชาการแห่งราช-
บัณฑิตยสถานทุกวิถีทาง ชวนชวนที่จะให้ราชบัณฑิตยสถานมีสาขาวิชาทุกอย่างที่
เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ ได้เรียบเรียงเอง และชักชวนผู้มีความรู้ช่วยกันเรียบ
เรียง ได้จัดให้มีตำราในสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อผู้สนใจได้ศึกษาค้นคว้าได้ตาม โอกาส
และถือเป็นหลักสำคัญว่า ราชบัณฑิตยสถานเป็นแหล่งความรู้บริบูรณ์ ได้ติดต่อกับ
สถาบันฝ่ายวิชาการในต่างประเทศ เพื่อแลกเปลี่ยนตำราอันเป็นวิชาการเท่าที่สามารถ
จะทำได้ ทำให้กิจการราชบัณฑิตยสถานดำเนินด้วยดีเป็นลำดับมา

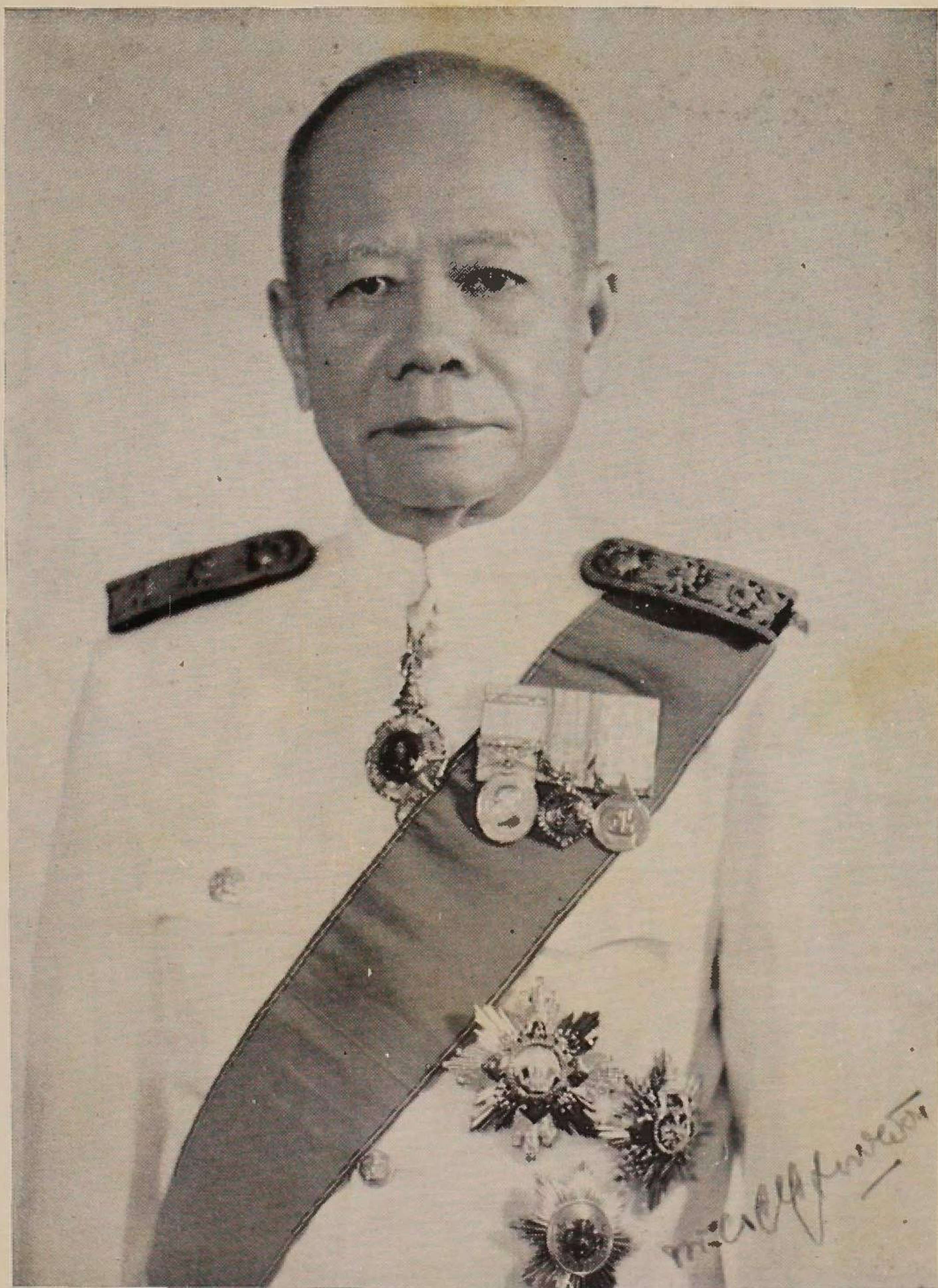
เพราะฉะนั้น ในคราวที่จะพระราชทานเพลิงศพท่านนี้ คณะเจ้าหน้าที่และ
คณะกรรมการชำระปทานุกรม ของราชบัณฑิตยสถาน ซึ่งปรารถนาจะมีส่วนร่วม
การกุศลกับเจ้าภาพบ้างตามควร จึงได้ขออนุญาตเจ้าภาพเพื่อมีส่วนร่วม ก็ได้รับ
อนุญาตด้วยดี และได้ตกลงเลือกเรื่อง "อิน" ทศพิมพ์ในสมุดเล่มนี้ ซึ่งเป็นเรื่องที่
ท่านเจ้าคุณได้เรียบเรียงจบบริบูรณ์เป็นเรื่องสุดท้าย เพื่อลงพิมพ์ในสารานุกรมไทย
ฉบับราชบัณฑิตยสถาน เป็นหนังสือสำหรับแจกในงานพระราชทานเพลิงศพ

ขอคัดธรรมวิทายาทาน^๕ จงเป็นพดว^๕บัจจ^๕อำนาจ^๕ย^๕สุด^๕ข^๕ด^๕ม^๕บ^๕ค^๕ศ^๕ภ^๕อ^๕ร^๕ร^๕ถ^๕วิ^๕บุ^๕ด
 ม^๕นุ^๕ญ^๕ผ^๕ด แก่ท่านเจ้าคุณพระยาอนุমানราชชน (ยง อนุমানราชชน) โดยควรแก่
 ค^๕ติ^๕วิ^๕สัย^๕แห่งภ^๕พ^๕น^๕น^๕ ๗ ส^๕ม^๕ด^๕ง^๕ค^๕ว^๕าม^๕ด^๕ง^๕ใจ^๕ ทุ^๕ก^๕ป^๕ระ^๕กา^๕ร^๕ เ^๕ท^๕อ^๕ญ^๕.

ราชบัณฑิตยสถาน กรุงเทพฯ ๗

วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๒

16/02/2555 **พระยาอนุমানราชธน (ยง อนุমানราชธน)**

ชาตะ วันที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๓๑
ถึงแก่อนิจกรรม วันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๒

ประวัติ

พระยาอนุমানราชชน (เสฐียรโกเศศ)

ศาสตราจารย์ พระยาอนุমানราชชน หรือที่รู้จักกันแพร่หลายในวงการนัก
ศึกษาทั้งไทยและต่างประเทศ ในนามปากกาของท่านว่า "เสฐียรโกเศศ" เกิดเมื่อ
วันศุกร์ ขึ้น ๓๓ ค่ำ เดือนอ้าย ปีชวด ตรงกับวันที่ ๓๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๓๓ ที่
ตำบลวัดพระยาไกร อำเภอยานนาวา จังหวัดพระนคร ท่านเป็นบุตรคนโต ของ
นายหัต หรือมะดี และนางเฮียะ นามเดิมว่า ยง ได้รับพระราชทานนามสกุลว่า
"เสฐียรโกเศศ" แล้วได้ใช้นามสกุลนี้เป็นนามปากกาเรื่อยมา ได้รับการศึกษาชั้นต้น
ที่โรงเรียนอัสสัมชัญ เรียนจบชั้นมัธยมปีที่ ๕ ของโรงเรียนนี้ แล้วได้เข้าทำงานที่
โรงแรมโอเรียนเต็ล

ต่อมาได้เข้ารับราชการที่กรมศุลกากร ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น
ขุนอนุমানราชชน และได้เลื่อนเป็นหลวง เป็นพระ และเป็นพระยาในราชทินนามเดิม
โดยตลอดดังนี้

วันที่ ๓๘ มกราคม พ.ศ. ๒๔๕๔ เป็นขุนอนุমানราชชน (อายุ ๒๓ ปี)

วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๕๘ เป็นหลวงอนุমানราชชน (อายุ ๒๗ ปี)

วันที่ ๒๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๖๓ เป็นพระอนุমানราชชน (อายุ ๓๓ ปี)

วันที่ ๓ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๗ เป็นพระยาอนุমানราชชน (อายุ ๓๖ ปี)

16/02 ก่อนเริ่มรับราชการท่านมีตำแหน่งเป็นเพียงเสมียนพนักงาน ในที่สุดก็ได้

ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยอธิบดีของกรมนี้ นอกจากนั้นก็ได้ดำรงตำแหน่งที่สำคัญๆ มา
แล้วหลายตำแหน่ง เช่น เป็นผู้เชี่ยวชาญประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นอธิบดี

กรมศิลปากร เป็นราชบัณฑิต โดยเฉพาะขณะที่ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมศิลปากร นั้น ยกย่องกันว่าได้สร้างความสำเร็จให้แก่กรมศิลปากรเป็นอันมาก

ท่านเป็นนักชาติพันธุ์วิทยา นักนิรุกติศาสตร์ นักประวัติศาสตร์ นักวรรณคดี และนักสังคมวิทยา ผู้มีชื่อเสียงเด่นของไทย เมื่อรับราชการครบเกษียณอายุแล้ว ยังได้ดำรงตำแหน่งทางราชการที่สำคัญ ๆ อีก คือท่านได้ดำรงตำแหน่งผู้รักษาการ ตำแหน่งนายกราชบัณฑิตยสถาน โดยเฉพาะงานในหน้าที่ของนายราชบัณฑิตยสถาน ท่านเป็นประธานกรรมการชำระปทานุกรม เป็นประธานกรรมการทำ อักษรานุกรมภูมิศาสตร์ไทย เป็นประธานกรรมการบัญญัติศัพท์ภาษาต่างประเทศ เป็นภาษาไทย และเป็นประธานคณะกรรมการทำสารานุกรมไทย งานของส่วนราชการแห่งอื่น ท่านได้เป็นประธานกรรมการจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และโบราณคดี เป็นรองประธานกรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทย เป็นกรรมการบริหารสภาวิจัยแห่งชาติ ดำเนินนายกรัฐมนตรี ท่านได้แต่งหนังสือ ทางวิชาการไว้เป็นจำนวนมาก ทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ เป็นที่แพร่หลาย ในหมู่นักศึกษาทั่วไป

หนังสือที่ท่านแต่งในนามปากกาว่า "เสฐียรโกเศศ" มีทั้งที่แต่งร่วมกับ "นาคะประทีป" และที่แต่งโดยดำพั้งท่านเอง ที่แต่งร่วมกับนาคะประทีป ได้แก่ หนังสือ หิโตประเทศ กามนิศ หรือ วาติฏฐู และดัทธของเพื่อน ที่แต่งโดยดำพั้ง ท่านเองได้แก่หนังสือ นิรุกติศาสตร์ ศาสตร์เปรียบเทียบ การศึกษาเรื่องประเพณีไทย การศึกษาวรรณคดีแ่งวรรณคดีปี่ ชีวิตชาวไทยสมัยก่อน ซึ่งท่านได้มอบให้ ราชบัณฑิตยสถานจัดพิมพ์เผยแพร่อยู่จนปัจจุบันนี้ นอกจากแต่งหนังสือดังกล่าวแล้ว ยังได้เขียนอธิบายคำต่าง ๆ นำดงศัพท์พินัยในหนังสือสารานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน เป็นประจำตลอดมา เรื่องที่ท่านเขียนอธิบายครั้งสุดท้ายก่อนถึงแก่อนิจกรรม

ได้แก่เรื่อง "จัน" ทราบบันทึกโดยสถานจัดพิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทาน-
 เพด็จศพท่านนั้น และได้แต่งหนังสือพิมพ์ความหลัง อันเป็นอดีตช่วงประวัติบอกกับเกิดด-
 ประวัตกรุงเทพอ ในชีวิตชีวิตท่านรวมต้องเต็ม เต็มตามอยู่ในระหว่างดำเนินการแต่ง
 ยังไม่จบ ท่านก็ได้ถึงแก่อนิจกรรมเสียก่อน หนังสือภาษาต่างประเทศนั้น มีทั้งที่พิมพ์
 ในประเทศไทย และต่างประเทศ ที่พิมพ์ในประเทศไทยเต็มด่าตัดได้แก่ Essays
 on Thai Folklore by Phya Anuman Rajadhon ซึ่งหนังสือเรื่อง นพดลตรี พระเจ้า
 วรวงศ์เชอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ทรงประทานคำนำว่า ผู้รู้ชาวต่างประเทศ
 ที่มาเมืองไทย ย่อมตรงไปหาท่าน หรือหาไม่ก็ต้องอาศัยงานนิพนธ์ของท่าน
 เป็นหลัก แม้ถึงท่านจะไม่เคยไปศึกษาในต่างประเทศ และเรียนจบชั้นมัธยมปีที่ ๕
 จากโรงเรียนอัสสัมชัญ แต่ก็สามารถแต่งหนังสือทางวิชาการภาษาต่างประเทศ จน
 เป็นที่แพร่หลายในหมู่นักศึกษาชาวต่างประเทศ

ความเป็นปราชญ์ของท่านนั้น ปรากฏให้เห็นตั้งแต่สมัยรับราชการทกรม
 ศุภกากรแล้ว ท่านเคยได้รับรางวัลจากวรรณคดีสโมสรมาแต่สมัยรัชกาลที่ ๖ สม-
 เ็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ ได้ทรงขอให้โอนมาทำงานที่หอสมุดสำหรับพระนคร
 แต่ท่านมิได้ตอบสนองพระประสงค์ได้ในเวลานั้น ต่อมาได้เข้าเป็นต้นมาชิกวรรณคดี
 สโมสรที่ทรงกตติงชนในรัชกาลที่ ๗ และได้รับพระเมตตาโดยตลอด สมเด็จ
 กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ได้ตรัสพยากรณ์กับสมเด็จพระยานวิศรานุวัตติวงศ์
 ว่า "ต่อไปพระยาอนุমানราชชนจะได้เป็นนักปราชญ์" เมื่อมาประจำอยู่กรมศิลปากร
 แล้ว ท่านได้รับบันทึกความรู้จากสมเด็จพระยานวิศรานุวัตติวงศ์ ประทาน
 ให้ ซึ่งเมื่อได้พิมพ์เป็นเล่มได้ถึง ๕ เล่มใหญ่ ในวันประสูติครบรอบร้อยปีของพระ-
 องค์ท่านนั้น

ในด้านกรช่วยเหลือส่วนราชการทำการสอน ท่านก็ได้ดำรงตำแหน่งสำคัญ

ในมหาวิทยาลัยหลายแห่ง คือเป็นศาสตราจารย์บรรยายวิชาประวัติศาสตร์ ในคณะอักษรศาสตร์ คณะครุศาสตร์ และคณะรัฐศาสตร์ ประจำจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นผู้บรรยายวิชาประเพณีไทย ศาสตร์เปรียบเทียบ ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร ต่อมาได้รับปริญญาอักษรศาสตร์ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และปริญญาศิลปดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ จากมหาวิทยาลัยศิลปากร

ในด้านการเมือง ท่านได้รับแต่งตั้งให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชั่วคราว ในจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๗๐ นาย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ และได้รับเลือกเป็นวุฒิสภามาชิกอยู่สมัยหนึ่ง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๐

ในด้านสังคม ท่านเป็นผู้ไม่เป็นที่เกลียดใครๆ เป็นครูที่อุ่มชูศิษย์ เป็นนายที่ต้นบดหนุนผู้อยู่ใต้วงคบบบบัญชา ดำเนินชีวิตอย่างตรงไปตรงมา มีความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ นิยมการให้มากกว่าการรับ ท่านเป็นผู้พร้อมที่จะรับฟังความคิดเห็นใหม่ๆ ๑๒๒๐ ทมผู้นำมาเสนอ และถ้าเห็นด้วยก็สนับสนุน เช่นสนับสนุนสมาคมภาษาและหนังสือ โดยยินดียอมรับเป็นนายกสมาคมให้เมื่อแรกก่อตั้ง เป็นประธานกรรมการไทย - ภารต มาจนกระทั่งถึงแก่อนิจกรรม เป็นประธานงานที่ระลึกกรุงศรีอยุธยา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๐ และในปี ๒๕๓๒ นี้ ท่านก็ได้รับเลือกเป็นนายกของสยามสมาคม ในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงนับว่าท่านเป็นผู้กว้างขวางในวงสังคมทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะชาวต่างประเทศนั้นถึงกับกล่าวกันว่า ในบรรดาดำมัญชนชาวไทยด้วยกันแล้ว จะหาใครทำคุณประโยชน์ให้แก่วงวิชาการของไทย ยิ่งไปกว่าพระยาอนุมานราชชนนเป็นไม่มี

ชีวิตส่วนตัว ท่านมีภรรยาแต่เพียงคนเดียวถึงจะไม่คนเดียวเท่านั้น มีบุตรธิดาด้วยกัน ๘ คน บุตรคนโต คือ ๑ พณ ๑ สมใจ อนุมานราชชนน เอกอัครราชทูตไทย

16/02/2564

TUDC

ประจำดัดหน้าอาหารรับประทาน ตามปรกติท่านเป็นคนมีอนามัยดี ทำงานเป็นเวร
ไม่เคยเจ็บป่วย พึ่งมาเจ็บถึงเข้าโรงพยาบาลเพียงครั้งเดียว และได้ถึงแก่อนิจกรรม
เมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๓๒ เวลา ๘.๕๐ น. ที่โรงพยาบาลศิริราช ด้วยโรค
เส้นโลหิตในสมองแตก สิริรวมอายุได้ ๘๐ ปี ๖ เดือน กับ ๓๕ วัน

เครื่องราชอิสริยาภรณ์สูงสุดที่ท่านได้รับ มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก
(ม.ป.ช.) มหาจักรมงกุฎ (ม.ว.ม.) ทูตียจุลจอมเกล้าพิเศษ (ท.จ.ว.)
เหรียญดุษฎีมาลา เข็มศิลปวิทยา (ร.ด.ม. (ศ.))

จีน

ภูมิศาสตร์ แผ่นแผ่นดินใหญ่จีน เป็น
ประเทศใหญ่ที่สุดในทวีปเอเชีย และ
ใหญ่ที่สุดของโลกรองจากประเทศรัสเซีย
แต่ความจนวนพลเมืองที่เรียกว่าประชา
กรมากที่สุดกว่าประเทศอื่น ๆ ในโลก
ถ้าแบ่งประเทศจีนอย่างกว้าง ๆ ก็เป็น
สองส่วนใหญ่ คือส่วนที่เป็นของจีนโดย
ตรง และส่วนที่เป็นเมืองชน ได้แก่
ประเทศแมนจูเรีย ประเทศมองโกเลียใน
(Inner Mongolia) แคนเตอร์กิสถาน
ตะวันออกหรือแคว้นดินเกียง และประ
เทศทิเบต เมื่อรวมทั้งสองส่วนนี้ ก็เรียก
ว่าอาณาจักรจีน ในที่จะกล่าวเฉพาะ
แผ่นดินใหญ่ ส่วนที่เป็นประเทศจีนโดย
ตรง ซึ่งในภาษาอังกฤษเรียกว่า China
Proper แต่จะต้องกล่าวเรื่องเริ่มต้น ถ้า
แต่ความรู้เรื่องประวัติศาสตร์แต่ย่อ
พอให้ทราบว่าเรื่องเป็นมาอย่างไร จึง

เกิดเป็นประเทศจีนโดยตรงชน
ชาวชนที่ได้อธิบายว่าจีน ตามทาง
ต้นนิษฐานว่าเดิมก็เป็นชนชาติเร่ร่อน
พวกหนึ่ง อยู่ในตอนกลางหรือตอน
เหนือของทวีปเอเชีย ภายหลังจากเมื่อ
5,000 ปีโดยประมาณ ปรากฏว่าชน
ชาติจีน ได้ตั้งหลักแหล่งเป็นชาวกึ่งกร
จำกัดเขตอยู่ในดินแดน ซึ่งปัจจุบันนี้เป็น
มณฑลเซนต์ (Shen-si) หรือเซียมไซ
ในตำแหน่งแคว้น ดินแดนตอนนั้นจัดได้ว่า
เป็นจุดเริ่มต้น ที่จะเกิดเป็นประเทศจีน
ชน ภายหลังจากนั้นบริเวณที่เป็นพื้น ๆ นี้
จีนก็ขยายเขตแดน แผ่ลงมาทางใต้ ออก
ไปกว้างขวางโดยลำดับ จนถึงดุ่มแม่น้ำ
แยงซีเกียง (ชื่อแม่น้ำนี้ เขียนถ่ายเป็น
อักษรโรมันต่าง ๆ กัน ภาษาจีนตำแหน่ง
แคว้นเรียกว่า แม่น้ำแยงซีเกียง แปลว่า
แม่น้ำชนชาติต่าง ภาษาไทยเขียนชื่อ

แม่น้ำต่าง ๆ กัน)

จำเนียรกาลดั่งมาอีกหลายร้อยปี
ชนชาวจันทรุกแดนเร่ร่อนมาทางตอนใต้
ของแม่น้ำแยงซีเกียงโดยดำดืบ จนใน
ที่สุด แผ่นดินตอนนั้น ก็กลายเป็นส่วนหนึ่ง
ที่รวมเข้าอยู่ในประเทศจีนโดยตรง ชน
ชาติอื่น ๆ ซึ่งอยู่ในดินแดนเหล่านี้ก็ถูก
กดขี่กลายเป็นชนชาวจีนไป ด้วยอำนาจ
วัฒนธรรมจีน ซึ่งมีความเจริญสูงกว่า
ชนชาติอื่นที่อยู่ในดินแดนเหล่านั้น ถ้า
เปรียบประเทศจีนเหมือนต้นไทรย่อย
ต้นใหญ่ซึ่งแผ่กิ่งก้านสาขาออกไปเป็น
ปริมณฑลได้กว้างขวาง ก็เพราะเมื่อ
ต้นไทร ถ้ากิ่งใดยื่นออกไปไกลห่าง
จากต้นเดิมก็ถ้ามารถเกิดรากย่อยขึ้น
ตามกิ่ง เมอรากนั้นย่อยลงถึงดินก็เกิด
เป็นต้นต้นใหม่ซึ่งต่อเนื่องกับต้นเดิม
ได้ฉะนั้น

ในทหจะกล่าวเรื่องภูมิศาสตร์เฉพาะ
16/02/2564 TUDC
ประเทศจีนโดยตรง แมกระหนนกจะตอง
เด้าแต่ตั้งเซป เดอกกล่าวเทาทเห็นควร
ถ้าตองการทราบความพิสดารก็อาจหา

หนังสืออ่านซึ่งว่าด้วยภูมิศาสตร์ประเทศ
จีนได้ง่าย เพราะมีอยู่แถมมากมายทั้ง
ในภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

ประเทศจีนทกถาวน ทิศเหนือติด
ประเทศแมนจูเรียและประเทศมองโกเลีย
ใน ซึ่งมีกำแพงยักษ์กั้นบนแดน ทิศ
ตะวันตกจรดเขตแดนประเทศทิเบต ทิศ
ใต้จรดประเทศพม่า ประเทศลาว และ
ประเทศเวียดนามเหนือ ทิศตะวันออก
จรดมหาสมุทรแปซิฟิก ทะเลซึ่งเป็นส่วน
ของมหาสมุทรแปซิฟิกที่จรดประเทศจีน
แบ่งออกเป็นสามตอน ตอนเหนือเรียก
ว่า ทะเลเหลือง กั้นเขตประเทศจีนกับ
ประเทศเกาหลีและประเทศญี่ปุ่น ตอน
กลางเรียกทะเลตะวันออก อยู่ระหว่าง
ประเทศจีนกับหมู่เกาะดวกิว หรือริวกิว
ก็เรียก เกาะโอกินาวาก็อยู่ในหมู่เกาะนี้
ตอนใต้เรียกทะเลจีนใต้ หรือทะเลจีน
เฉย ๆ ก็เรียก ชาวแต่จิ๋วเรียกทะเลจีน
ตอนหนว่า น้ำไซ้ อันมหกถาวชอถงอยู่
บ่อย ๆ ในเรื่องพระกวนอิม ทะเลทั้ง
สามตอนนมเกาะใหญ่เกาะเล็กเกาะน้อย

มากมาย ที่เป็นเกาะขนาดใหญ่มาก คือ
 เกาะไต้หวันและเกาะไหหลำ (Hai-nan)
 ที่เป็นขนาดใหญ่มากมีอยู่เกาะหนึ่ง ซึ่ง
 เป็นที่รู้จักกันทั่วไป คือเกาะฮ่องกง
 มีทะเลช่องแคบขนาดใหญ่อยู่สองแห่ง
 คือช่องแคบฟอร์โมซา (ชื่อเดิมของเกาะ
 ไต้หวันตามที่ชาวโปรตุเกสตั้งให้) และ
 ช่องแคบไหหลำ อ่าวขนาดใหญ่มีอยู่
 สามอ่าวคือ อ่าวปักกิ่ง ซึ่งเป็นชื่อเดิม
 ของมณฑลฮูเป่ (Hupeh) อันเป็น
 ที่ตั้งของกรุงปักกิ่ง และอ่าวตงเกีย
 (Tonkin)

ภูมิประเทศผืนแผ่นดินจีน โดยตรง
 แบ่งอย่างกว้าง ๆ มีทั้งที่ราบและทิวเขา
 ที่ราบขนาดใหญ่ คือที่ราบทางตะวันออก
 เฉียงเหนือและที่ราบใหญ่ทางตะวันออก
 เฉียงใต้ ซึ่งมีแม่น้ำแยงซีเกียง บนแดน
 ของที่ราบใหญ่ทั้งสองนี้ แม่น้ำขนาด
 ใหญ่มีสามคือ

๑. แม่น้ำฮวงโหหรือแม่น้ำเหลือง
 มีขนาดยาวราว ๕,๐๐๐ กม. แม่น้ำ
 มีชื่อว่าเป็น "แม่น้ำเศร้าใจ" ของชาว

จีน เพราะมักเกิดน้ำท่วมขมขมบ่อย ๆ ทำ
 ความพินาศแก่คนและสัตว์ตลอดจนพืช-
 พันธุ์และทรัพย์สินเป็นจำนวนไม่น้อยอยู่
 เสมอ

๒. แม่น้ำแยงซีเกียง อันเป็นแม่น้ำ
 ใหญ่ที่สุดอันดับสามของโลก ไหลผ่าน
 ตอนกลางของประเทศ ยาวกว่าแม่น้ำ
 เหลืองเพิ่มชนอกราว ๓,๖๐๐ กม. แม่น้ำ
 แยงซีเกียงเท่ากับเดินเลื้อยขนาดใหญ่
 ของประเทศจีน เรือกดไฟเดินทะเลขนาด
 เชื่อง สามารถเดินเข้าไปในลำน้ำได้
 โทด เป็นระยะทางยาวได้ถึง ๓,๐๐๐ กม.

๓. แม่น้ำดีเกียง (แม่น้ำตะวันตก)
 ยาวเพียง ๓,๘๐๐ กม. เท่านั้น แต่เป็น
 แม่น้ำสำคัญสายใหญ่ในมณฑลกวาง-
 ตง ส่วนทิวเขา มีอยู่ทั่วไปแทบครึ่งก่อน
 ของประเทศ ส่วนใหญ่มีอยู่ทางตะวัน-
 ตกเฉียงใต้ มากกว่าตอนอื่น เพราะ
 คือนอกจากระบบทิวเขาหิมาลัย

ประเทศจีนโดยตรง แบ่งทางการ
 ปกครองออกเป็น ๓๘ มณฑล มีชื่อ
 โดยลำดับอักษรไทย คือ

(๑)	(๒)	(๓)	(๔)
กวางตุ้ง	Kwang-tung	กั้งต้ง	กวางตุ้ง
กวางสี	Kwang-si	กั้งไซ	-
กั้นตู่	Kan-su	กั้งชก	-
เกียงสี	Kiang-si	กั้งไซ	กั้งใต้
เกียงตู่	Kiang-su	กั้งไซ	-
ไกวเจา	Kwei-chou	กวยจิ๋ว	กวยจิ๋ว
เจเกียง	Che-Kiang	เจกั้ง	-
ซันตุง	Shan-tung	ซังต้ง	-
ซันตู่	Shan-si	ซังไซ	-
เซนต์	Shen-si	เซียมไซ	-
ฟูเกียน	Fu-Kian	ฮักเกียน	ฮักเกียน
ยูนนาน	Yun-nan	ฮุนหน่า	ฮุนหน่า
เต๋ฉวน	Sze-chwan	ซซฉวน	เต๋ฉวน
ฮุนาน	Hunan	ฮ้อหน่า	-
ฮูเป่	Hupeh	ฮ้อบัก	-
โฮ่หนาน	Ho-nan	ฮ้อหน่า	-
ฮ้อเป่	Hopeh	ฮ้อบัก	-
อันไหว	An-hwai	หังฮ่วย	-

16/02/2564 TUDC
 หมายเหตุ: ๑. ถ่ายเสียงเป็นไทยจาก
 อักษรโรมันตามเสียงอังกฤษ ๒. ตาม
 ตัวอักษรโรมันที่อังกฤษและอเมริกัน

เขียนโดยถอดจากเสียงจีนภาษากวาง
 ๓. ตามสำเนียงแต้จิ๋ว ๔. ตามสำเนียง
 แต้จิ๋วหรือฮักเกียนที่ไทยใช้ จดเท่าที่

นักได้อรรถาธิบาย เรื่องถ่ายเสียงชื่อใน
 ภูมิศาสตร์เป็นอักษรโรมัน จากเสียง
 ในภาษาหนึ่งมาเป็นอีกภาษาหนึ่ง เป็น
 เรื่องยุ่งยากมาก เพราะต่างคนต่างเขียน
 ต่างอ่าน แลแต่แต่กันไหนหรือประเทศ
 ไหนจะเขียนกัน การเขียนจึงมีดกตัน
 อยู่ทั่วไป เหตุของคการร่หประชาชาติ
 จึงเห็นความจำเป็น จะต้องวางรูปการ
 เขียนชื่อต่าง ๆ ในภูมิศาสตร์เป็นอักษร
 โรมัน ให้ตั้งรูปเป็นมาตรฐานเดียวกัน
 คือเป็นมาตรฐานสากล จึงได้ตั้งกรรมมา
 ธิการระหว่างชาติขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อ
 พิจารณาเรื่องนี้

การประชุมว่าด้วยการจัดมาตรฐาน
 ชื่อภูมิศาสตร์ครั้งที่ ๓ ในเจนีวาเมื่อวันที่
 ๔-๒๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๐ ที่ประชุม
 ได้รับรองระบบการถอดอักษรไทยเป็น
 อักษรโรมันตามที่ประเทศไทยเสนอ ซึ่ง
 ในการประชุมครั้งนี้ มีประเทศที่เข้ารับ
 การรับรองเพียงสองประเทศเท่านั้น คือ
 ประเทศไทย และ ประเทศอิหร่าน

ว่าเฉพาะชื่อต่าง ๆ ในภูมิศาสตร์

ประเทศจีน ตลอดจนชื่ออื่น ๆ ใน
 ประวัติศาสตร์จีน ซึ่งจะมีกล่าวต่อไป
 ในเรื่องนี้ ก็ได้ถ่ายเสียงจากคำภาษาอังกฤษที่เขียนไว้เป็นอักษรโรมัน และ
 คำเหล่านี้ถ่ายเสียงจากสำเนียงภาษาจีน
 หาดวงซึ่งใช้เป็นภาษากลาง โดยเหตุที่
 ภาษาอังกฤษไม่มีเครื่องหมายขีดเขียน
 บอกระบบเสียงสูงต่ำและสั้นยาว อย่าง
 ในภาษาไทยและภาษาจีน เพราะฉะนั้น
 เมื่อถ่ายคำจีนจากที่จดไว้ในภาษาอังกฤษ
 มาเป็นคำหนังสือไทย อย่างนี้ก็ไม่ได้
 เต็มใจเท่าที่ควร ยิ่งกว่านั้นในภาษา
 ภาษาอังกฤษถ่ายเสียงภาษาจีน ชื่อชื่อเดียว
 กัน ก็ไม่ตรงกันเสมอไป เพราะต่างครู
 ต่างอาจารย์ ต่างวางเป็นระบบการถอด
 เสียงไว้ไม่ตรงกันทีเดียว อันที่จริง
 เรื่องอย่างนี้ก็ไม่แปลก เพราะชื่อใน
 ภาษาไทยเอง เมื่อแปลเป็นภาษา
 อังกฤษ ก็เป็นต่าง ๆ กัน ถ้าคนต่างชาติ
 อ่านจากคำหนังสือที่จดไว้เป็นอักษรโรมัน
 ก็อ่านต่าง ๆ กัน จนชาวไทยฟังไม่ออก
 ก็เคยมีอยู่บ่อย ๆ ความยุ่งยากในการ

ถอดเสียงภาษาจีนมาเป็นภาษาไทย ยิ่ง
 มอกลงอย่างหนึ่ง คือควรจะถ่ายเสียงจาก
 คำเนียงจีนภาษากวาง แต่เมื่อถ่ายออก
 มาเป็นคำไทยแล้ว ก็มีต่าง ๆ กัน เพื่อ
 ให้แน่ นำไปสอบถามผู้รู้ชาวจีนหรือผู้
 ชาวไทยเอง ถ้าได้รับคำตอบว่าออก
 เสียงว่าอย่างนั้น แล้วก็จดเสียงไปตาม
 ที่เขาบอก ก็สบายดี แต่ถ้าไปสอบถาม
 คานนกับบุตรคนอื่น ๆ อีกหลายคน เสียง
 ที่บอกต่างก็ไม่ตรงกัน ชาวคนบอกคน
 เดียวกัน ถ้าถามใหม่ในคำคำเดียวแต่
 ต่างเวดากัน อาจได้รับตอบเช่นสามครั้ง
 ก็สามอย่าง ไม่ตรงกันทีเดียว ดังคำ
 เมื่อผู้รู้บอกให้แล้ว ก็จดเป็นไทยไม่ได้
 เพราะไม่มีอยู่ในระบบเสียงภาษาไทย
 เมื่อเป็นเช่นนั้นก็ต้องจดกันโดยเดา เท่าที่
 คิดว่าใกล้เคียงที่เขาก็บอก นี่คงเป็น
 อีกเหตุหนึ่ง ที่ทำให้ช้อช้อเดียวกัน เมื่อ
 เขียนเป็นภาษาไทยก็มีต่าง ๆ กัน คง
 จะเป็นด้วยเหตุนี้ โบราณจารย์ที่ท่าน
 แปลเรื่องต่าง ๆ มาเป็นภาษาไทย ท่าน
 จึงเลือกเอาคำเนียงชาวฮกเกี้ยนเป็นหลัก

เพราะจดเป็นเสียงไทยได้ดีกว่าคำเนียง
 ชาวแต้จิ๋ว ทำไมไม่จดเป็นคำเนียงจีน
 หวดง ก็เพราะสมัยนั้น ชาวจีนที่จะพูด
 คำเนียงจีนหวดงเห็นจะหาได้ยากในประ-
 เทศไทย แม้ในปัจจุบัน จะมีผู้รู้ภาษา
 คำเนียงจีนหวดงกันแพร่หลายแล้ว แต่
 เสียงที่เขาบอก คงต้องแปร่งไปบ้างไม่
 มากก็น้อยตามคำเนียงจีนถิ่นไหน เพื่อ
 จะตัดปัญหาเรื่อง “รุมักยากนาน รุ
 น้อยพดอยรำคาญ” ชาวเจ้าผู้เขย
 เรืองนี้ จึงต้องถ่ายเสียงจีนจากตัวอักษร
 มาเป็นไทย โดยเดาตามใจตนเองจนกว่า
 จะมีใครวางเป็นระบบถ่ายเสียงภาษาจีน
 มาเป็นไทยยุคกันแล้ว ก็จะใช้ตามนั้น
 อย่างที่ราชบัณฑิตยสถานเคยทำ ใน
 เรื่องชอภูมิจำตวรรตต่าง ๆ ของโลก เพราะ
 “แปลกะไรกับชอ กุหลาบก็เป็นกุหลาบ
 ถึงจะเรียกเป็นชออื่น” เพื่อให้ท่านที่เคย
 อ่านหนังสือวรรณคดีไทยเรื่อง “พงศาว-
 ดารจีน” ไม่เกิดฉงนเกี่ยวกับเรื่องชอ
 ต่าง ๆ ในประวัติศาตร์จีน ในที่ต่อไป
 ชาวเจ้าจะใช้ชอจีนที่ถ่ายจากอักษรโรมัน

ตามตำนานเมืองจันทบูร ถ้าชื่อไหนชาว
ไทยคุณหูกบทมอยู่ใน "พงศาวดารจีน"
ก็จะบอกชื่อนั้นไว้ด้วยในวงเล็บ เท่าที่
ยังระลึกและจำได้ แต่ต่างชื่อ เป็นราช-
วงศ์จีน และราชวงศ์จีนก็จะใช้ตามน
ดงทมอยู่ในเรื่อง "พงศาวดารจีน" เพราะ
ถ้าใช้ตามตำนานเมืองจันทบูรและแต่จว ก็
อาจทำให้งงได้ เพราะเสียงใกล้เคียงกัน
มาก

ประวัติศาสตร์ ชนชาติจีนเดิมอยู่
ที่ไหน ไม่มีใครทราบได้แน่ชัด แต่ที่
ทราบได้ค่อนข้างแน่ คือเดิมเป็นชนชาติ
เร่ร่อนอยู่ในดินแดนแถวทวีปเอเชีย
ตะวันตก แถวจึงเขยิบย้ายถิ่นเคลื่อนเข้า
มาทางช่องเขา ซึ่งอยู่ระหว่างเทือกเขา
เทียนชั้นและเทือกเขาฮัดไต มาตั้งภูมि-
ถาเนาตรง แม่น้ำดินซึ่งเป็นมณฑล
เซนต์ปีจุงบนแม่น้ำแดงเปิดย่นอาชีพเลี้ยง
สัตว์ซึ่งต้องเร่ร่อน มาเป็นอาชีพเพาะ
ปลูก ซึ่งต้องอยู่ประจำพื้นที่ จีนไม่ใช่
ชนชาติแรกที่เข้ามาอยู่ในประเทศจีน
เพราะก่อนหน้าทงจันยกเข้ามาอยู่ ก็มี

ชนชาติอื่นหลายเผ่าอยู่ก่อนแล้ว เรียก
รวมว่าชาวพนมเมืองเดิม และในจำพวก
คนเผ่าเหล่านี้ คงมีชนชาติไทยรวมอยู่
ด้วย เมื่อชนชาติจีนเข้ามาตั้งหลักแหล่ง
ลงในประเทศจีน ก็ขยายเขตแดนรุก
เรื่อยต่อมาโดยลำดับ ชับได้ชนชาติชาว
พนมเมืองเดิม ถอยร่นลงมาทางใต้และ
ทางตะวันตก ในที่สุดสามารถถกถมที่ดิน
ชนชาวพนมเมืองเดิม ให้กลายเป็นชน
ชาติจีนไป ส่วนที่ไม่ยอมตกนกลายเป็นจีน
ก็หนีร่นต่อมาเรื่อยในที่สุด จึงยังมีเหลือ
อยู่เป็นหย่อม ๆ ในตอนใต้ของประเทศ-
จีนจนทุกวันนี้

ถ้าจะแบ่งประเทศจีนเอาตามลักษณะ
ภูมิประเทศ ชัดเป็นเส้นผ่าศูนย์กลาง
จากเหนือไปใต้ จะปรากฏว่า แผ่นดิน
ประเทศจีนซึ่งตะวันตก ส่วนมากเป็น
เทือกภูเขา ซึ่งตะวันออกส่วนใหญ่เป็น
ที่ราบอุดมสมบูรณ์ และมีพดเมืองอยู่
หนาแน่น ผิดกับซึ่งตะวันตก ถ้ายกเว้น
มณฑลเสฉวนแล้ว ก็เป็นที่ซึ่งว่ากันตาม
ส่วน อยู่ในลักษณะไม่อุดมสมบูรณ์นัก

เพราะขาดการพัฒนา

ถ้าแบ่งประเทศจีนตามลักษณะภูมิศาสตร์ โดยทำนองเดียวกัน แต่ตากเดินศูนย์กลางเดี่ยวใหม่ ให้เป็นจากตะวันออกไปตะวันตก ก็จะมีเขตแดนออกได้เป็นสองภาค คืออยู่ตอนเหนือแม่น้ำแยงซีเกียงภาคหนึ่ง และอยู่ตอนใต้แม่น้ำออกภาคหนึ่ง แม่น้ำแยงซีเกียงว่าทางประวัติศาสตร์ เคยเป็นเส้นแบ่งแดนชาวชนในประเทศจีนออกเป็นสองพวก คือเป็นพวกเหนือและพวกใต้ ซึ่งเป็นข้าศึกเคยรบกันอยู่บ่อย ๆ ภายสมัยว่าถึงลักษณะรูปร่างจีนชาวเหนือและจีนชาวใต้ก็แตกต่างกันมาก เมื่อกล่าวเป็นส่วนใหญ่ จีนชาวเหนือสูงใหญ่และมีแรงกำลังดีกว่าจีนชาวใต้ ซึ่งมีรูปร่างเล็กกว่า แต่มีปัญญาปราดเปรียวกว่า

บัดนี้ถึงคำว่า จัน ซึ่งเป็นชื่อประเทศ และชื่อของชนชาวประเทศนี้ว่าเป็นคำมาจากไหน เพราะชาวจีนไม่ได้เรียกตนเองเช่นนั้น ถ้าเป็นจีนชาวเหนือก็เรียกตามตนเองว่าชาวฮั่น ฮั่นเป็นชื่อ

ราชวงศ์จันราชวงศ์หนึ่ง ซึ่งมีความเจริญรุ่งเรืองมาก เมื่อสมัยราว ๒,๐๐๐ ปีที่ล่วงมานี้ ชาวไทยสมัยก่อนทงทรวงหนังสือและไม่รู้หนังสือจากคานต เพราะมีหนังสือไทย ซึ่งแปลจากเรื่องนิยายอิงประวัติศาสตร์ของจีน เรียกกันว่าพงศาวดารจีนอยู่มากเรื่อง มีเรื่องไซฮั่น ตงฮั่นเป็นต้น คำฮั่นนี้ ภาษาฝรั่งเขียน Han ผิดกับคำ Hun ซึ่งเป็นชนชาติตาดกรงโบราณพวกหนึ่ง ว่าเป็นผู้มีใจดำอำมหิตมาก ภาษาสันสกฤตเรียกชนชาตินี้ว่าหุณ ซึ่งถ้าหาหนึ่งคือชาติคักกะ เคยยกพวกเข้าไปรุกรานอินเดียสมัยโบราณ และเคยปกครองประเทศอินเดียบางส่วนอยู่ชั่วคราวเป็นแห่ง ๆ คำว่าคักกราชสมัยวัดสระ แปลว่าบีแห่งราชาคักกะ ก็มาแต่ชื่อภาษาหนึ่งของชนชาตินี้ ในภาษาไทยถ่ายเสียงคำ Hun เป็นฮั่น จึงทำให้เกิดพ้องเสียงเข้ากับคำฮั่น (Han) อย่างเดียวกับชื่อเทือกเขา Kun-Lun ในประเทศจีนเขียนว่าเขา กุนลุน แต่ชาวไทยรุ่นเก่าเรียกว่าเขา

คุณหลุน ส่วนคำซึ่งเป็นชื่อราชวงศ์อื่น
 ต่างท่านเขียนเป็นหนกม เพื่อดักเขียน
 เป็นอื่น เพราะนำเอาไปใช้เป็นชื่อชาติ
 หุ่นเดี่ยวแล้ว เกรงว่าจะดับต้นกัน ทงน
 ทงน ก็มาแต่เหตุที่ในสมัยปัจจุบัน
 ความรู้อย่างเก่าและอย่างใหม่ขาดตอน
 ไม่ต่อเนื่องอย่างกระแฉับชารทมี่น้ำไหล
 เรื่อยเป็นสายเดียวกัน

จีนชาวใดไม่เรียกตนเองว่าชาวอื่น
 แต่เรียกว่าชาวถึง อันเป็นชื่อราชวงศ์
 จีนอีกราชวงศ์หนึ่งเมื่อราว ๓,๕๐๐ ปี
 สมัยราชวงศ์นประเทศจีนมีความเจริญ
 รุ่งเรืองสูงสุดยิ่งกว่าสมัยใด ๆ ชนชาว
 จีนตอนใต้จึงเรียกเป็นชื่อชาติของตน
 ชาวไทยแต่ก่อนรู้จักชอนดในตำนาน
 ชาวแคว้น คอควาตงหง และเรียก
 ประเทศจีนว่า ตงซัว ว่าในตำนานรวม
 จีนเรียกประเทศของตนเองว่าจุงกั๋ว
 หรือตงกักในตำนานแคว้น แปลว่า
 ประเทศกลาง นักคอกความคิดเห็นเป็น
 ท่านองเดียวกับ ทชาวอื่นดูเรียกประเทศ
 อื่นเดียวของตนว่า มัชยประเทศนั้น ส่วน

คำว่าจีน เป็นชื่อที่ชาวต่างประเทศเรียก
 ชาวยุโรปสมัยก่อน ๆ เรียกประเทศจีน
 เป็นหลายชื่อเช่น Sio, Chin, Seres และ
 Cathay ตามคำแรกกลายมาเป็น China
 ในปัจจุบันนักปราชญ์ชาวตะวันตก มี
 ความเห็นเรื่องที่มาของคำว่าจีนต่าง ๆ
 กัน ว่ามาจากคำจีนะในภาษาสันสกฤต
 เพราะมีชอนปรากฏในคัมภีร์มานวธรรม-
 ศาสตร์ก็มี ทกต่างไว้ในคัมภีร์เก่าของ
 คัมภีร์ไบเบดก็มี แต่ก็ปรากฏเพียงเป็น
 ชื่อเท่านั้น ไม่มีหลักฐานข้อเท็จจริงอย่าง
 อันมาประกอบสนับสนุน ว่าเป็นชื่อชน
 ชาติใด ทั้งอายุสมัยทกต่างไว้ ก็เก่าแก่
 ห่างไกลกันมาก เมื่อเทียบกับหลักฐาน
 ทางประวัติศาสตร์ เรื่องจยุดเพียงตรา
 เอาไว้เท่านั้น (ดูหนังสือ Hobson-Jobson
 ที่คำว่า China) แต่ที่เข้าใจกันส่วนมาก
 ว่าจีนคำนี้ อาจได้มาจากชื่อราชวงศ์จีน
 (Tsin) ซึ่งมีพระเจ้าจันชย่องเต (เขียน
 ตามหนังสือไซฮัน) เป็นปฐมกษัตริย์
 และเป็นผู้ทเริ่มทรงสร้างกำแพงกษ
 มหิมาของประเทศจีน ส่วนคำ Cathay

เป็นชื่อที่ชาวยุโรปตะวันออกมีรูปร่างคล้าย
เป็นต้น เรียกประเทศจีน คำนี้เพี้ยน
เสียงจากคำว่า ซุไต (Khitai) อันเป็น
ชื่อชนชาติตาดเผ่าหนึ่ง ซึ่งภายหลัง
ถาษาหนึ่งของชนชาตินี้ กลายมาเป็น
ชนชาติมันจู หรือ แมนจู ชนชาติซุไต
ในเรื่องพงศาวดารจีนภาษาไทย เรียก
ว่าพวกกิมฮ้วน (เสียงแต้จิ๋ว) ซึ่งเคย
มาเป็นใหญ่ ในประเทศจีนตอนเหนือ
อันทำให้เกิดคำว่า Cathay หมายความว่า
ว่าประเทศจีนชน.

ที่มาของคำว่า "จีน" ทั่วไป
เป็นอีกความเห็นหนึ่งในเรื่องที่มาของ
คำว่าจีน

แม้ว่าชนชาติจีนจะมีได้เรียกตัวเอง
ว่า "จีน" แต่ในภาษาจีนก็มีคำว่า
"จีน" ปรากฏอยู่ คือ 支那 脂那
(อ่านว่า "จีนา" ตรงกับ "จีน") และ
震旦 (อ่านว่า "จิงตัน" ตรงกับ "จีน
ตถาน") นอกจากนี้ในพระราชพงศาว
ดารฉบับใหม่ (新唐書) มีคำว่า
摩訶震旦 (มหาจีนตถาน) ใช้

เช่นกัน

ในหนังสือ "ด้อไห่" (辭海)
ซึ่งเป็นพจนานุกรมกึ่งดารานุกรมที่สำคัญ
ชุดหนึ่งของจีน ได้อธิบายและอ้างหลัก
ฐานต่าง ๆ ของคำว่า 支那 ดังนี้

"支那 脂那 震旦 เป็นคำต้น
ต้นกฤต ใช้เรียกประเทศจีน คำเหล่านี้
มีปรากฏในหนังสือต่าง ๆ เช่น 宋史
天竺國傳 (ประวัติประเทศอินเดีย
ในพงศาวดารซ่ง) - "ขอพระกษัตริย์
ธิราชเจ้าแห่งจีนประเทศ(支那)จงทรง
พระเจริญบริบูรณ์ด้วยพระบุญญาบารมี
และมีพระชนมายุยืนนาน"

翻譯名義集 (พจนานุกรม
ต้นกฤต-จีน) ของพระธรรมจารย์
ฮวงฮั่ง (法雲) สมัยราชวงศ์ซ่ง -
"支那 脂那 คือดินแดนแห่งวัฒนธรรม"

慧苑音義 (พจนานุกรมต้นกฤต
-จีน) ของพระธรรมจารย์หยูฮวง
(慧苑) สมัยราชวงศ์ถัง - "支那
แปลว่า คณิต เนื่องจากประชาชนของ

ประเทศนั้นเป็นนักประดิษฐ์คิดค้น จึงได้
นามว่า ชนชาติจีน

ตามทฤษฎีต้นนุษย์ฐานว่า คำว่า 支那
เดือนมาจากคำว่า 秦 (อ่านว่า ชิง หรือ
ฉิน ในภาษากวาง ในภาษาไทยแปล
ทับศัพท์ว่า ฉิน เช่น ฉินต้อหวงต-ฉินช-
ฮ่องเต้) หรือมาจากคำว่า 磁 瓷
(อ่านว่า ฉือ แปลว่าเครื่องกระเบื้อง
ดินเผา) นั้น ไม่เป็นการถูกต้องเลย ดัง
หลักฐานซึ่งปรากฏใน 曼珠全集
書札 [จดหมายเหตุของพระธรรมมา-
จารย์บัวชู (曼珠)] - “支那 หา
ได้เดือนมาจากคำว่า 秦 ไม่ เนื่องจาก
ในมหากาพย์ภารตะของอินเดียมีคำว่า
“ฉิน” ใช้อยู่ก่อนแล้ว กษัตริย์อินเดีย
เคยคิดว่าพระองค์เคยเสด็จกรีธาทัพ
หลวงชนไปทางเหนือของประเทศอินเดีย
พบดินแดนที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาก
ประชาชนมีสติปัญญาดี จึงทรงขนาน
นามดินแดนนั้นว่า “ฉิน” เมื่อได้สอบ
ค้นดูแล้ว ตมยมมหากาพย์ภารตะอยู่ใน
ราว พ.ศ. ๘๕๗ อันตรงกับตมยมราชวงศ์

เซียง (商) (ก่อน พ.ศ. ๑๒๒๓-ก่อน
พ.ศ. ๕๘๐) ส่วนราชวงศ์ฉินหรือฉินน
(พ.ศ. ๒๘๗-พ.ศ. ๓๓๖) อยู่หลังราชวงศ์
เซียงประมาณ ๘๐๐ ปี ตมยมชนชาว
อินเดย์รู้จักและเดื่อมได้วัฒนธรรมของ
จีนมาก จึงขนานนามว่า “ชนชาติแห่ง
สติปัญญา”

กล่าวโดยสรุป คำว่า “จีน” เป็น
ภาษาดั้งเดิมที่ซึ่งชาวอินเดย์ใช้เรียก
ประเทศจีน หาใช่มาจากคำว่า “ฉิน”
ซึ่งเป็นชื่อราชวงศ์หนึ่งของจีนไม่ เพราะ
คำว่า “ฉิน” นมทใช้ ในมหากาพย์
ภารตะของอินเดย์ ซึ่งอายุของมหากาพย์
นั้นเก่าแก่กว่าราชวงศ์ “ฉิน” อีกพันกว่าปี

ชนชาติจีน ประเทศจีนมีประชากร
ประมาณเจ็ดร้อยกว่าล้านคนในปัจจุบัน
ประชากรเหล่านี้เป็นชนเผ่าต่าง ๆ กัน
สืบกว่าเผ่ามารวมกัน แต่ชนเผ่าที่
สำคัญเท่าที่ปรากฏในประวัติศาสตร์จีน
มีเพียงหกเผ่าดังนี้

๑. อินโดจีน (交趾支那 Indo-
-Chinese) หรือ เหมียว (苗) ฮากัย

อยู่ในมณฑล ยูนนาน (雲南 Yunnan)
 ไกวเจา (貴州 Kweichow) กวางตี้
 (廣西 Kwangsi) ภาคตะวันตกของ
 ฮุนาน (湖南 Hunan) และภาคใต้
 ของเสฉวน (四川 Szechwan) ชน
 เผ่าที่ยังแบ่งย่อยออกไปอีกเป็นสองพวก
 คือ 生苗 และ 熟苗 生苗 คือพวก
 ที่อาศัยอยู่ในหุบเขาตึก ๆ ไม่เคยติดต่อกับ
 ชนชาวจีนแท้เลย ส่วน 熟苗 เป็น
 พวกที่อาศัยอยู่ตามเชิงเขา รู้จักเพาะ
 ปลูก ปัจจุบันมีการติดต่อกับชาวจีนแท้
 จึงได้รับอารยธรรมจากชาวจีนแท้บ้าง

ลักษณะของชนเผ่าคือ มีใบหน้า
 ต่ำเตี้ยม คอยาว ผิวสีน้ำตาล สด
 ปัญญาไม่เฉลียวฉลาด นับเป็นพวก
 อนารยชนในประเทศจีน นักมานุษยวิทยา
 ถือว่าชนเผ่านี้เป็นชาวพื้นเมืองดั้งเดิม
 ของประเทศจีน ได้เคยครอบครองผืน
 แผ่นดินอันอุดมสมบูรณ์มาก่อนตั้งแต่
 สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ครั้นเมื่อชน
 ชาวจีนแท้เจริญชน ชนเผ่ากนบวณแต่
 จะเต็มอำนาจดง ค่อย ๆ อพยพหลบ

ซ่อนในแถบภูเขาทางภาคตะวันตกเฉียง
 ใต้ของประเทศ ปัจจุบันมีเหลืออยู่เพียง
 กลุ่มน้อย ไม่ถึงกับสูญพันธุ์ไปเลย

๒. จีนแท้ (漢 Chinese) คือชน
 ส่วนใหญ่ของประเทศในปัจจุบันนี้ อาศัย
 อยู่ทั่วทุกส่วนของประเทศ ถือกันว่า
 ชนเผ่าต้นเชื้อสายมาจากพระเจ้าองค์
 (黃帝)

ลักษณะของชนเผ่าคือ มีผมดำ
 เขี้ยวตรง คีรีษะกลม หน้าผากเรียบ
 หน้าตาสะอาดสวย หนวดเครามน้อย ผิว
 ปนเหลือง ปราชญ์ชาวตะวันตกสันนิษ
 ฐานว่าชนเผ่าเดิมอาศัยอยู่ทางภาค
 ตะวันออกเฉียงใต้ของ ปามิร์นอต (帕
 米爾 Pamir Knot) อพยพเข้ามา
 อาศัยในแถบลุ่มแม่น้ำเหลือง (黃河
 Hwangho) ต่อมาแพร่พันธุ์ไปทั่วทั้งทิศ
 ตะออกระยะเวลายาวพันปีที่ผ่านมา มี
 ชนเผ่าเป็นทีปรากฏแก่ชาวโลก จะ
 เห็นได้จากวัฒนธรรมตะวันออกก็มีบ่อ
 เกิดจากชนเผ่าตนเอง กษัตริย์จีนใน
 ราชวงศ์ต่าง ๆ ส่วนใหญ่เป็นชนเผ่า

อำนาจทางการปกครองและทางศาสนา
จึงตกอยู่ในมือของชนเผ่า

๓. แมนจู (滿 Manchu หรือ 通
古斯 Tunguse) อาศัยอยู่ทางตอน
เหนือของ 朝鮮 (Chosen) คือใน
มณฑลเฉียวหนิง (遼寧 Liaoning) กิริน
(吉林 Kirin) เฮ่หลงเกียง (黑龍江
Heilungkiang)

ลักษณะของชนเผ่าคือ มีผมสีดำ
เหยียดตรง หน้ากลมแบน กระดูกแกม
โป้งออก จมูกแบนใหญ่ ผิวสีปนเหลือง
มีหนวดเคราดก ชนเผ่าเดิมอาศัยอยู่
ในลุ่มแม่น้ำอุสซูรี (烏蘇里江 Ussuri)
และซ่งฮวาเกียง (松花江 Sunghwa-
kiang) ค่อยมาค่อยๆ อพยพลงมาทาง
ตะวันตกและทางใต้ มีอำนาจมากชน
พวกกิม (金) และกษัตริย์ราชวงศ์เซ็ง
(清) ต้นแต่เดิมเป็นชนเผ่าทางต้น

๔. มองโกล (蒙古 Mongol)
อาศัยอยู่ในมองโกลเดียใน (內蒙古
Inner Mongolia) มณฑลชิงไฮ (青海
Tsinghai) และทางเหนือของกุเซาเทียน-

ชัน (天山 Tien Shan)

ลักษณะของชนเผ่าคือ รูปร่าง
สูงใหญ่ หน้าตาคล้ายกับพวกแมนจู
อุปนิสัยแข็งกร้าว คุ้นชอบการรบรา
ฆ่าฟัน มักอาศัยอยู่ในกระโจมใหญ่ๆ
อพยพร่อนเร่ไปหาถิ่นที่อุดมสมบูรณ์
กว่าเสมอ ภาษาของชนเผ่าแตกต่าง
จากชนเผ่าอื่นมากทั้งภาษาพูดและภาษา
เขียน ชนเผ่าเดิมอาศัยอยู่ทางใต้ของ
ทะเลสาบไบคาล (貝加爾湖 Baikal)
แม่น้ำโอนอน (鄂嫩河 Onon) แม่น้ำ
เคอรูเดน (克魯倫河 Kerulen) แม่น้ำ
เซเดนกา (色塘格河 Selenga) แม่น้ำ
ออร์คอน (鄂爾坤河 Orkhon)
เป็นต้น ค่อยมาค่อยๆ อพยพลงมาทาง
ใต้ จนกระทั่งมาอาศัยอยู่ทางตะวันตก
และทางเหนือของกาแพงยกษ์เมืองจีน
กษัตริย์ราชวงศ์หงวน (元) ของจีนก็
เป็นชนเผ่า

๕. เคอร์ก (突厥 Turk หรือ
回 Muslim) อาศัยอยู่ทางเหนือและใต้
ของกุเซาเทียนชัน (天山 Tien Shan)

กระจายไปตามมณฑลต่าง ๆ ในลุ่มแม่น้ำฮวงโห (黃河 Hwangho) แยกชีเกียง (揚子江 Yangtze Kiang) แฉะตีเกียง (西江 Sikiang) ลักษณะหน้าตาของชนเผ่าคล้ายกับพวกแมนจู ในชนเผ่าบางพวกมีตาดก จมูกโด่ง ผมหยักศก หนวดเคราดก เป็นพวกอินโดยูโรเปียนที่นับถือศาสนาอิสลาม แต่ได้รับอารยธรรมจากจีน ชาวจีนเข้าใจผิดคิดว่าเป็นพวกเตอร์ก แต่อันที่จริงหาใช่พวกเตอร์กแต่ไม่ ชนเผ่าเดิมอาศัยอยู่ในเตอร์กิสถาน (土耳其斯坦 Turkistan) ค่อนข้างน้อย ๆ อพยพมาทางตะวันออก เข้ามาในเขตประเทศจีน ปัจจุบันหนีออกจากศาสนาแล้ว ชนบทรรมนิยมประเพณีต่าง ๆ ก็ไม่แตกต่างจากชนชาวจีนเลย ในสมัยราชวงศ์ถัง (唐) และซ่ง (宋) ชนเผ่าเจริญถึงขีดสุด กษัตริย์ในราชวงศ์ให้วถัง (後唐) ให้วจิน (後晉) ก็เป็นชนเผ่า

๖. ทิเบต (圖伯特 Tibet หรือ

西藏 จัง) เดิมอาศัยอยู่ในทิเบตภาคตะวันออกและภาคกลาง มณฑลชิงไฮ (青海 Tsinghai) ทางใต้ของเทียนชั้น (天山 Tien Shan) รูปร่างของชนเผ่าคล้ายกับพวกจีนแท้ แต่เคยกว่าหน่อยหนึ่ง กระดูกแก้มโอบีง จมูกเรียบ ปากกว้าง ริมฝีปากบาง ตาเหลืองมดก ยึดมั่นในศาสนาพุทธ นับถือדתตามะมีอาชีพเลี้ยงสัตว์และเพาะปลูก ในสมัยราชวงศ์ถังและซ่ง ชนเผ่ามีอำนาจมาก กษัตริย์ราชวงศ์ซ่งเซี่ย (西夏) ก็เป็นชนเผ่า

นอกจากชนเผ่าทั้ง ๖ ดังได้กล่าวมาแล้ว ชนชาติจีนยังมีความสัมพันธ์กับชาติเกาหลีและญี่ปุ่น ตลอดจนชนพวกเซมิติก (塞民族 Semitic) และอารยัน (阿利安 Aryan) ซึ่งมักจะกล่าวอ้างถึงในประวัติศาสตร์จีน.

จะกล่าวถึงประวัติศาสตร์จีนต่อไป เรื่องที่กล่าวมาข้างนี้กว้าง ๆ เป็นตามระยะ คือระยะยุคสมัยเริ่มต้น ระยะยุคสมัยดึกดำบรรพ์และระยะยุคสมัย

ปัจจุบัน ระยะเวลาเริ่มต้น เป็นเรื่อง
 เทพนิยายพลกพลัน ไม่แตกต่างไปจาก
 ประวัติศาสตร์ของชนชาติอื่น คือเป็น
 เรื่องที่ไมรู จงคองนักใหญ่ชน ระยะเวลา
 มากคือสมัยดึกดำบรรพ์เรื่องราวทั้งหมดเป็น
 นิยายแต่ที่อาจเป็นความจริง ปน ๆ กัน
 อยู่แต่แยกยากว่าไหนเป็นระยะนิยาย
 และไหนเป็นระยะประวัติศาสตร์

ประวัติศาสตร์จีนเมื่อเริ่มต้น กล่าว
 ถึงเรื่องเบ็ดฟ้าเบ็ดดิน ก่อนหน้านั้นฟ้าและ
 ดินยังรวมปะปนกันอยู่อย่างยุ่งเหยิง ภาย
 หดงจึงแยกกันเป็นส่วนต่าง ๆ เกิดเป็นโลก
 ชน ข้อความเรื่องสร้างโลกนั้น มีต่าง ๆ
 กัน แต่เรื่องที่ตามนิยายจีนชอบฟังก็คือ
 มือนมนุษย์ชื่อพวงกุ (Pwan-Ku-พน-
 โทษย์ในหนังสือไคเก็ก) ใช้ตัวและก้อน
 เจาะสกัดฟ้าดินที่ปะปนกันอยู่อย่างยุ่ง
 เหยิง ให้แยกออกเป็นรูปฟ้าและดิน
 กินเวลาสร้างถึง ๑๘,๐๐๐ ปี แต่ละ
 วนที่ดวงไฟ รูปร่างพวงกุก็เจริญเติบโต
 และสูงใหญ่ขึ้นเป็นลำดับ จนมีรูป
 เป็นยักษ์ร่างมหึมา เมื่อสร้างฟ้าและ

ดินเสร็จแล้วพวงกุก็ตาย “ร่างกายก็
 กลายเป็นภูเขา ดมปราณก็กลายเป็น
 ดมเป็นเมฆ เตี้ยงก็กลายเป็นฟ้าร้อง
 แขนงาก็กลายเป็นเจ้าทั้งสี่คาจุนโลก
 เต็นโดหิตก็กลายเป็นแม่น้ำ เต็นเอ็งก็
 กลายเป็นพินแผ่นดิน ซึ่งมีตุง ๆ คำ ๆ
 เนอกก็กลายเป็นนา หนองเควาก็กลายเป็น
 เป็นดวงดาว หนิงและชนก็กลายเป็น
 คนหยูาคันไม้ ฟัน กระตุกและไรข้อ ก็
 กลายเป็นหินแร่ธาตุและแก้วมณี เห่งอ
 ทไหดหยดก็กลายเป็นฝน ส่วนคนนั้น
 ว่ากลายเป็นแต่ตัวแมลง ซึ่งเกาะยู่
 ย่อมอยู่ตามโถมาวถ์ของพวงกุ” ใน
 หนังสือไคเก็กภาษาไทย ว่ามนุษย์ผู้ชาย
 นนสร้างชนจากของเขาและกายสะอาด
 คือฟ้า ส่วนมนุษย์ผู้หญิง สร้างจากของ
 ชุนช้นไม่สะอาด คือดิน (ข้อความอื่น
 ที่ต่างกัน ในหนังสือไคเก็ก)

มนุษย์ที่เกิดอยู่ในยุคนั้น มีรูปร่าง
 ใหญ่โตอย่างยักษ์ มีกษัตริย์อุปคชน
 เป็นครั้งแรกโดยลำดับตามองศ์ คือ
 เทียนอ่องถ์ (เจ้าฟ้า) คืออ่องถ์ (เจ้า-

แผ่นดิน) ยินอ่องตี้ (เจ้าคน) โดยดำดืบ
 แต่ดะองคัมรูปร่างใหญ่โตอย่างยักษ์
 (ชอตำกษัตริย์น เขียนตามหนังสือ
 ไคเก็ก) ถัดจากตำกษัตริย์น ยังมี
 กษัตริย์นที่สืบทอดออกด่ององค์ รวมระยะ
 เวลาทั้งหมดได้ ๓๘,๐๐๐ ปี ตลอดระยะ
 เวลาที่กล่าวมานั้นการพัฒนากันยกใหญ่
 เช่น สอนให้มนุษย์หญิงชายรู้จักเป็น
 ตำมภริยากัน ให้รู้จักหุงต้มอาหาร ให้
 รู้จักการปกครองเป็นต้น

ต่อไปถึงยุคคักดาบรพ อันตกเป็น
 ระยะเริ่มต้น มีลักษณะเป็นตำนาน คือ
 เป็นเรื่องราวมหานานที่ต่อปากกันมา
 เรื่องตอนนเรียกว่าตำมยห้ามหากษัตริย์
 ที่จริงในเรื่องมีรวมหมดด้วยกัน ๓๑ องค์
 แต่ที่ปรากฏพระนามเด่น และมีพระคุณ
 อันใหญ่หลวงแก่มนุษยชาติโดยเฉพาะ
 ชาวจีน มีอยู่ห้าองค์ จึงได้ตั้งเป็นชื่อ
 ของยุคสมัยที่กล่าว

องค์ที่หนึ่งทรงพระนามว่า ผู้ตี้ (Fu
 Hsi-ฮ็อกฮี้ตี้ฮ่องเต-ไคเก็ก) กษัตริย์
 องค์นี้ทรงตั้งสอนให้ราษฎรรู้จักทำแห

ทำอวนจับปลา รู้จักเดียงต้คว่ ทรง
 ด้สร้างเครื่องดนตรีที่เรียกว่าซิม ทรงวาง
 กำหนดระบบการแต่งงาน และทรงคิด
 แบบศวอกษรรजनชนครั้งแรก เป็นต้น
 ชาวจีนนับถือพระเจ้าผู้ตี้ว่าเป็นพระบิดา
 แห่งประวัตศาสตร์จีน

องค์ที่สอง ทรงพระนามว่า ฉิน-
 หุง (Shen Nung แปลว่า เทพแห่ง
 กติกรรม เขียนเต้ดินดั่งตี้ฮ่องเต-ไคเก็ก)
 ในแผ่นดินนี้ “ได้ปลูกข้าวดำต้นเป็น
 หนแรก” รู้จักสร้างเครื่องมือเกี่ยวกับ
 กติกรรมเป็นต้น และเป็นผู้พบต้นยา
 รักษาโรค ชาวจีนนับถือพระเจ้าฉิน-
 หุงว่าเป็นพระบิดาแห่งแพทยศาสตร์จีน

ถัดจากพระเจ้าฉินหุง มีกษัตริย์
 ทรงสืบต่อกันอยู่ด่องค์ คิดเวลาด่วง
 ไปได้ ๒๕๐ ปี จึงถึงกษัตริย์ตำมองค์หลัง
 ในจำนวนห้ากษัตริย์ มีพระนามตาม
 ดำดืบ คือพระเจ้าเย้า (Jao-เงียวเต
 ฮ่องเตในไคเก็ก) พระเจ้าชุน (Shun-
 ชุนเตฮ่องเตในไคเก็ก) และพระเจ้าหยอ
 (Yu ฮูเตในไคเก็ก) กษัตริย์ตำมองค์

โดยเฉพาะพระเจ้าเยาพระเจ้าซุน ประ-
 ชาชนจีนยกย่องว่าตำมบูรณด้วยคุณ-
 ธรรมแห่งความเป็นพระมหากษัตริย์
 และต้ององค์แรกเป็นจอมปราชญ์อัน
 ยิ่งใหญ่กว่าใครๆ ในระยะเวลาดำ
 กษัตริย์ทกดาวน แผ่นดินจนเกิดอุทกภัย
 ครองยิ่งใหญ่ ซึ่งตามความเห็นของนัก
 ประวัติศาสตร์ชาวตะวันตก ถือว่าอาจ
 มาแต่เหตุแม่น้ำเหลือง (ฮวงโห) เปลี่ยน
 ย้ายกระแสน้ำทางเดิน กระทำให้เกิดน้ำ
 ท่วมหนักตลิ่ง แม่น้ำเป็นบริเวณออกไปกว้าง
 ขวาง นำความพิวาศมาสู่ชาวจีนอย่าง
 ใหญ่หลวง (ดูเรื่องไคเก็ก) เรื่องที่
 พรรณนาในตอนนั้น แม่น้ำอยู่ในประวัติ-
 ศาสตร์จีน ซึ่งยังคงอยู่ในระยะเป็นนิยาย
 นิตานกดี แต่ก็อาจมีเค้าความจริงปนอยู่
 บ้าง เป็นอย่างมีเม็ดข้าว ๒-๓ เม็ด
 ที่ปนอยู่ในแถบแฉะวาระนั้น

ในพงศาวดารจีนกล่าวต่อไปว่า พระ-
 เจ้าหยอซึ่งเป็นองค์สุดท้ายในจำนวนห้า
 กษัตริย์นั้น เป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์
 เซี่ย (Hsia - แ่ในไคเก็ก - แ่ใน

แต่ใจ) แต่เดิมการเลือกกษัตริย์ชน
 ครองราชย์ ไซ้วชเลือกจากผู้ที่ประชาชน
 เห็นว่ามีบุญญาธิการ แต่เมื่อต้นสมัย
 พระเจ้าหยอแล้ว เปลี่ยนเป็นสืบราช-
 สมบัติทางสันตติวงศ์ เพราะฉะนั้น เมื่อ
 พระเจ้าหยอได้จตุรยศแล้ว ราชโอรส
 ของพระองค์ก็ได้ราชสมบัติแล้วสืบ
 กษัตริย์ต่อ ๆ กันมาได้ ๑๗ พระองค์ ก
 ษัตริย์ราชวงศ์เซี่ย คิดเป็นเวลาได้ ๕๓๗ ปี
 (ก่อน พ.ศ. ๑๖๖๐-๑๖๖๓) ในหนังสือ
 ไคเก็กกล่าวเรื่องเพียงพระเจ้าเซี่ยวงเต
 ยองเต กษัตริย์องค์ที่หกเท่านั้น ก็จบ
 เรื่องไคเก็ก เรื่องตอนนั้นไปอยู่ในเรื่อง
 ห้องดิน กล่าวไว้ในตอนต้นแต่ย่อเท่านั้น
 ที่ราชวงศ์เซี่ยต้องสิ้นไป เพราะ
 กษัตริย์องค์สุดท้ายที่ ๑๗ ประพฤติพระ-
 องค์เห็ดวโหดมาก อาณาประชาราษฎร
 จึงกำจัดพระองค์เสีย แล้วอันเซี่ยซุนนาง
 ผู้ใหญ่คนหนึ่ง ชื่อ ช่างถัง (Shang
 T'ang - เตียงทางในเรื่องห้องดิน) ชน
 ครองราชสมบัติเป็นปฐมกษัตริย์ราช-
 วงศ์ช่างถัง (เตียง ในห้องดิน) สืบ

กษัตริย์ต่อ ๆ กันได้ ๒๘ พระองค์ ก็สิ้น
พระราชวงศ์ คิดเป็นเวลาดำเนิน ๖๕๕ ปี
(ก่อน พ.ศ. ๑๒๒๓-๕๗๘) เรื่องตอนนั้น
มีอยู่ในหนังสือห้องดิน แต่ข้อความ
ส่วนใหญ่ เป็นเรื่องนิยายพดก๊กก๊ก
เกี่ยวกับเรื่องรบกันด้วยใช้อาวุธวิเศษ
แต่ก็อ่านสนุกดี คงมีเค้าที่เป็นเนื้อแท้
ของประวัติอยู่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น

กษัตริย์องค์สุดท้ายในราชวงศ์ซาง-
ถึงนี้ มีพระนามว่าเจาฉิน หรือโจฉิน
(Chou Hsin-คิ้วอ๋องในหนังสือ-ซิวซัน
ในแต่จิว จะเรียกว่าคิ้วอ๋องตามหนังสือ
ห้องดินก็ได้) กษัตริย์องค์สุดท้ายนี้ ทรง
ประพาศิพระองค์ดำมะเดเทเมาแฉะคร้าย
มาก (ดูเรื่องห้องดิน) เมื่อเจ้า
เวนหวัง (Wen Wang-บุ๋นอ๋อง ในห้อง-
ดิน) ซึ่งเป็นเจ้าประเทศราชเมืองเจา
หรือโจว (chou-จิ๋วในเรื่องห้องดิน
แฉะเรื่องเตี้ยคัก) กราบทูลเตือนพระ
สติพระเจ้าคิ้วอ๋อง แต่พระองค์ก่ดบทรง
พิโรธ ครัดให้จำขังเจ้าเวนหวังไว้ จน
เจ้าคิ้วหวัง บุตรชายของเจ้าเวนหวังต้อง

เอาเงินเป็นจำนวนมากมาไถ่โทษบิดา
พระเจ้าคิ้วอ๋องได้ทรงปล่อยตัวไป เมื่อ
เจ้าเวนหวังสิ้นพระชนม์แล้ว เจ้าคิ้วหวัง
(Wu Wang-บู๋อ๋องในเรื่องห้องดิน)
ก็ยกทัพเข้ามาตราอาณาเขตของพระ-
เจ้าคิ้วอ๋อง เกิดเป็นสงครามใหญ่ชนท
ตอนเหนือของมณฑลโฮ่หนันในปัจจุบัน
สงครามครั้งนี้แม่พระเจ้าคิ้วอ๋องมีทหาร
เข้าสู้รบถึง ๗๐๐,๐๐๐ คน แต่ในที่สุด
ก็ทรงพ่ายแพ้แก่เจ้าคิ้วหวังอย่างยับเยิน
จนต้องเสด็จหนีชนไปบนเก้งตั่งแห่งหนึ่ง
ในพระราชวัง ทรงเครื่องครบอย่างพระ-
มหากษัตริย์ แล้วทรงจุดไฟครอกเผา
พระองค์เองสิ้นพระชนม์อยู่ในที่นั้น

สมัยราชวงศ์เจา ราวก่อน พ.ศ.
๕๗๐ - พ.ศ. ๒๗๗ เมื่อเจ้าคิ้วหวังทรง
ได้ชัยชนะแล้ว ก็เสด็จปราบดาภิเษก
เป็นพระเจ้าจักรพรรดิราช และเป็น
ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์เจา (จิ๋ว) ตาม
ชื่อเมืองเดิมเมื่อครั้งยังเป็นเมืองประเทศ-
ราชอยู่ เมืองนี้อยู่ในมณฑลเซนต์
(เซียมไซ) แล้วทรงปูนบำเหน็จรางวัล

แก่บรรดาแม่ทัพนายกอง และโปรดให้
 ผู้ที่มีความชอบมากตามลำดับ ไป “กิน
 เมือง” ครอบเขตแคว้นต่างๆตามศักดิ์
 เมืองใหญ่เมืองเล็กแบ่งออกเป็นห้าชั้น
 คือ กิ่ง โห แปะะ จ หน้า (ตาม
 เที่ยงแต่ใจ) ต้องขอแรกมีศักดิ์เสมอ
 ด้วยเจ้าผู้ครองประเทศราช ซึ่งในระยะ
 หดงผู้ซึ่งมีศักดิ์อย่างนี้ ไม่จำเป็นต้อง
 ครอบแคว้นครองเมืองเสมอไป เทียบกับ
 เรื่องศักดิ์นาเห็นจะได้ ในพงศาวดารจีน
 ภาษาไทยใช้ทับศัพท์ชื่อตามนี้ อังกฤษ
 แปลเป็น Duke, Marquis, Earl, Count,
 และ Baron ตามลำดับ

พระเจ้าวู่หวังเป็นพระมหากษัตริย์
 ถ้าว่าตามตำนานไทย ก็กล่าวได้ว่า
 พระองค์ทรงตั้งอยู่ในทศพิธราชธรรม
 ในรัชสมัยของพระองค์บ้านเมืองเป็นสุข
 มีความสงบราบคาบ แต่ที่ทรงทำผิด
 พลาดอันใหญ่หลวงของพระองค์ในทาง
 รัฐประศาสน์ ก็ที่ทรงแบ่งพระราช
 อาณาจักรออกเป็นรัฐต่างๆเป็นรัฐน้อย
 รัฐใหญ่ ตามลักษณะระบบฟิวแดล

(Feudal system) กระทำให้สมัยต่อ
 มา เมื่อต้นรัชสมัยของพระเจ้าวู่หวัง
 แล้ว จักรพรรดิซึ่งสืบต้นวงศ์ต่อๆ
 มา ต่างองค์ไม่มีพระบุญญาธิการ
 เพราะทรงหย่อนความสามารถ การ
 ควบคุมราชอาณาจักรก็หย่อนไป ครั้น
 เมื่อมีพวกดาบยกทัพเข้ามาตีพระราช
 อาณาเขต จักรพรรดิองค์หนึ่ง (พระเจ้า
 ผิงหวง-แต่ใจเพงอวง) ทรงย้ายราช
 ธานี ไปตั้งอยู่ทางตะวันตก ส่วนราชธานี
 เดิมทางตะวันออก ทรงมอบให้ขุนนาง
 ผู้ใหญ่คนหนึ่งปกครองดูแลทิศชาติ ใน
 ที่สุดแผ่นดินในราชวงศ์เจา ก็เกิดแบ่ง
 แยกเป็นสองส่วนขึ้น เป็นเจ้าตะวันออก
 และเจ้าตะวันตก อำนาจการปกครอง
 ส่วนกลาง ก็เสื่อมลงไปอีก กระทำให้
 เจ้าผู้ครองรัฐต่างๆ ตั้งตัวเป็นอิสระ
 กลายๆ แล้วยกเกิดรบราฆ่าฟันกันเอง
 ในระหว่างรัฐต่างๆ แยกแยกเป็นก๊ก
 เล็กก๊กใหญ่ ก๊กไหนมีกำลังมาก ก็
 ปราบก๊กเล็กทมิ่กำลังน้อย เอาไว้ใน
 อำนาจเกิดเป็นก๊กใหญ่ เมื่อใดอำนาจ

ถูกใหญ่หย่อนกำลัง ก็เกิดแตกแยกเป็น
 ก๊กอิสระต่าง ๆ ขึ้นใหม่ ส่วนราชอาณาจักร
 ของจักรพรรดิก็คงเหลือแต่เพียงในนาม
 เท่านั้น ด้วยไม่สามารรถจะทรงทำอะไรได้
 ถูกเหตุนามจำนวนต่าง ๆ กันแล้วแต่จะ
 เป็นคราวสมัยไหน ว่ามี ๔๓ ก๊กบ้าง
 ๕๒ ก๊กบ้าง ตามคร่าวความถึง ๓๒๕ ก๊ก
 แม้นานเมืองในราชวงศ์เจาถึงคราวเต็ม
 แตกก็สามารถดับต่อกษัตริย์มาได้ถึง ๓๕
 ชั่ว เป็นระยะเวลาถึง ๘๗๓ ปี นับว่า
 ยาวนานกว่าราชวงศ์ใด ๆ ในประวัติ-
 ศาสตร์

ประเทศจีนสมัยราชวงศ์เจา มี
 อาณาเขตจำกัดอยู่แต่มณฑลซันตี้ (ซึ่ง
 สมัยนั้นรวมมณฑลเซนต์ด้วย) มณฑล
 ไช่หนัน และ มณฑลซันตุงเท่านั้น ยังไม่มี
 เขตแดนกว้างใหญ่ไพศาลเหมือนดังใน
 ปัจจุบัน อันเป็นผลจากการปราบปราม
 ขยายอาณาเขตโดยลำดับในยุคหลัง
 เรื่องราวสมัยราชวงศ์เจา เรียกว่าสมัย
 เดียดก๊ก แปลว่าการแตกก๊ก (ดูชุด
 พงศาวดารจีน เรื่องเดียดก๊กฉบับแปล

เป็นภาษาไทย ๓๒ เล่มใหญ่ คุรุตภา
 เป็นผู้ตีพิมพ์) อนึ่งเหตัจอ (Lao-tzu)
 ศาสตร์ในลัทธิศาสตร์เต๋า และขงจื่อ
 ศาสตร์ในลัทธิศาสตร์ขงจื่อ ก็เกิดอยู่
 ในสมัยเดียดก๊ก

สมัยราชวงศ์จิ้น (พ.ศ. ๒๘๘-๓๓๕)
 ในบรรดาแคว้นต่าง ๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับ
 ราชวงศ์เจา มีแคว้นหนึ่งเรียกว่าแคว้น
 จิ้น (ฉิน-เต๋จว เซียนเป็นจิ้นกั่ม) มี
 เจ้าผู้ครองสืบต่อกันมานาน จนถึงเจ้า
 ผู้ครององค์ที่ ๓๓ มีพระนามว่าจิ้นเซียน-
 อ่อง ทรงอำนาจมากกว่าบรรดาเจ้าผู้
 ครองเมืองอื่น ๆ จนทำให้เมืองหลวงเกิด
 ระวัง จึงคิดอุบายจะกำจัดเสีย จิ้นเซียน-
 อ่องทราบเรื่อง ก็ยกทัพไปตีเมืองหลวง
 จับพระเจ้ากนอองกษัตริย์องค์สุดท้ายใน
 ราชวงศ์เจาไว้ได้ แล้วในที่ที่สุดต่อมาไม่
 ข้าพระเจ้ากนอองกั่มพระชนม์ อำนาจ
 ดิถีชาติก็ตกกับจิ้นเซียนอ่อง แต่ก็ไม่
 ได้ประกาศตนเป็นฮ่องเต้คือจักรพรรดิ
 คงดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าผู้ครองแคว้นจิ้น
 อยู่ตามเดิม จนถึงผู้ครองแคว้นจิ้นองค์

ที่ ๓๓ ซึ่งเป็นนิตดา ทรงพระนามว่า
จินเจงอ่อง (จินอ่องในเรื่องไซฮัน) จึง
ประกาศตนเป็นฮ่องเต้ เสด็จพระนามว่า
จินชี่ฮ่องเต้ หรือพระเจ้าจักรพรรดิจินชี่
(ไซตามหนังสือพงศาวดารจีนเรื่องไซฮัน
อังกฤษเป็น Shih Huang Ti-ฉีหวงตี้)

พระเจ้าจินชี่ฮ่องเต้มีบุญญาธิการ
ทรงสามารถปราบปรามบรรดาแคว้น
ต่าง ๆ ทั้งเล็กและใหญ่ เอาไว้ในพระ-
ราชอำนาจได้ทั้งหมด คือแผ่นดินจีน
สมัยนั้น ซึ่งมีเขตแดนตั้งแต่มณฑลยูนนาน
ทางทิศเหนือ จนถึงดินแดนชี่เกียงใน
มณฑลเจียงเกียงทางทิศใต้ จดทะเลเหนือ
ทางทิศตะวันออก และสุดแดนมณฑล
เสฉวนทางทิศตะวันตก พระองค์ทรง
แบ่งดินแดนจีนเหล่านี้ ออกเป็น ๓๖
มณฑล ทรงตั้งกรมระบอบศักดินาผู้
ครอง อันเป็นสาเหตุให้เกิดการแตก
แยก เพราะแก่งแย่งอำนาจกันอยู่ตลอด
เวลา ซึ่งกระทำให้ราชอำนาจในเมือง
หลวงอ่อนลง อาจให้ประเทศจีนต้อง
ตกอยู่ภายใต้ในที่สุด แทนที่จะให้มีเจ้า

ครองเหมือนอย่างเดิม พระองค์ทรง
เปลี่ยนเป็นมีข้าหลวงใหญ่ปกครอง ชน
ตรงคือพระองค์ผู้ทรงเป็นจักรพรรดิราช
เหตุการณ์สำคัญในสมัยพระเจ้า
จินชี่ฮ่องเต้ นอกจากที่กล่าวแล้วข้างต้น
ก็คือเรื่องเผาหนังสือตำราว่าด้วยการ
ดำเนินชีวิตทางปกครองของเก่า ซึ่งผู้
ถือเป็นหลักปฏิบัติต่อกันมาอย่างยด
มันไม่กระดิก กระทำให้เป็นเครื่องถ่วง
ความเจริญบ้านเมือง ไม่ก้าวหน้าไปได้
เท่าที่ควร ให้ตั้งข้าราชการในประวัติ-
ศาสตร์จีนที่เก่าแก่มากเสียทั้งหมด และ
เริ่มต้นข้าราชการใหม่ที่พระองค์ เป็นปฐม
กษัตริราชโดยดำดั้นไป ชาวจีนถือว่า
พระเจ้าจินชี่ฮ่องเต้ เป็นทรราชซึ่งร้าย
กาจที่สุด บรรดาหนังสือซึ่งเป็นแบบแผน
ของเก่า ที่ทรงพยายามจะทำลายให้
สูญสิ้นไป ถ้าผู้ใดฝ่าฝืนบังคับไว้ เมื่อ
จับได้ก็ทรงลงโทษประหารชีวิต มี
จำนวนถึง ๔-๕ ร้อยคน แม้กระนั้น ก็
ยังมีผู้รู้ที่เป็นนักปราชญ์ เสียอันตราย
ชุกซ่อนหนังสือที่ห้ามเหล่านั้นเหลือรอด

มาได้บ้าง คือบรรดาหนังสือที่เป็นหลัก
ในลัทธิศาสนาขงจื้อ

ตั้งทฤษฎีข้อดีของชาอย่างหนึ่ง ซึ่ง
ปรากฏมาถึงปัจจุบัน คือ "ก่าแพงยาว
หมนด" (บริเวณเขียงเซียง-เต้จว) อัน
เป็นก่าแพงยักษ์แฉะยาวถึง ๒,๕๐๐ กม.
โดยประมาณ กนพรหมแดนประเทศจีน
ตอนเหนือไว้ทั้งหมด เพื่อบอกกันชนชาติ
ตาดที่เรียกว่าพวกสิงหนู่ (Hsing-nū
ในพงศาวดารจีน ภาษาไทยเรียกยงเหมา
ที่เขียนเป็นยงโน้ เฮงโน้ หรือนู๋ กิม)
ซึ่งเคยยกทัพเข้ามารบกวณอยู่บ่อย ๆ
พระเจ้าจันชี่ฮ่องเต้ แม่เป็นจักร-
พรรดิที่ทรงสติปัญญาสามารถในการ
ปกครองยากที่จะหาตัวจับ นับว่าเป็น
อัจฉริยบุคคลกต แต่พระองค์ทรงเชอถือ
เรื่องไสยศาสตร์มาก และทรงกลัวความ
ตาย ถึงกับครัดให้พวกหมอไสยศาสตร์
ไปแสวงหาอายุวัฒนะมาถวาย หมอ
ไสยศาสตร์คนหนึ่งกราบทูลว่า พระองค์
ถูกบีศาจร้ายคอยคอกแยะอยู่เต็มอ หนทาง
ที่ดี ควรทรงเปิดยงห้องบรรทม อย่า

ให้ช่ากนแม่แต่คนเดียว และอย่าได้ทรง
แพรงพรายให้ใครทราบ ว่าจะเด้ดีจ
บรรทมคืนไว้ในห้องไหน ก็จะมีพ้นจาก
การรบกวนของบีศาจร้าย ด้วยเหตุนี้
พระเจ้าจันชี่ฮ่องเต้จึงโปรดให้สร้าง
ค้ำหนักใหญ่โตมโหฬาร มีห้องบรรทม
เป็นจำนวนมากมายเพื่อบีศาจร้ายที่คอง
การจะบันทึกอนพระชนมชีพให้สิ้นลง จะ
ได้ทำการไม่สำเร็จ

จักรพรรดิประวัตของพระเจ้าจันชี่-
ฮ่องเต้มีมากมาย มีทั้งดีที่ลุดและชั่วที่ลุด
ตามที่บันทึกไว้ ถ้าจะว่าไป ความดี
และความชั่ว ย่อมมีระคนปนอยู่ในตัวคน
ด้วยกันทุกคน จะต่างกันบ้าง ก็เพียง
อย่างไหนน้อยหรือมากเท่านั้น แต่ที่จะ
มีความดีหรือความชั่วมากที่ลุด ย่อมมี
ได้น้อยคน เช่นพระเจ้าจันชี่ฮ่องเต้
เป็นต้น ซึ่งควรศึกษาอย่างยิ่งในทาง
หลักประวัติศาสตร์ เหตุนี้ประวัติศาสตร์
จีนฉบับพิสดารที่ชาวตะวันตกกแต่งไว้มี
อยู่มากฉบับด้วยกัน จึงกล่าวเรื่องพระ-
เจ้าจันชี่ฮ่องเต้ เป็นไปในทางวิพากษ์

วิจารณ์ต่าง ๆ กัน ทั้งในทางยกย่อง
และติเตียน

เมื่อพระเจ้าจันช็องเต้ได้ตั้งจันทรยศ
แล้ว ราชบุตรองค์หนึ่ง ก็ได้ราชสมบัติ
เป็นฮ่องเต้สืบตาควงศ์ต่อไป แต่ครอง
ราชสมบัติอยู่ไม่นาน ก็ต้องเสียราชสมบัติ
แก่เต้าบั้ง (ลิ่วบั้ง—Liu Pang) ราชวงศ์
จันกัณฑ์ดังเพียงเท่านั้น (พ.ศ. ๒๘๘-๓๓๕)
ราชวงศ์ฮั่นตะวันตก (ไซฮั่น) พ.ศ.

๓๓๗-๕๕๘

เต้าบั้ง (ตามหนังสือไซฮั่น) เมื่อ
ได้ราชสมบัติแล้ว ก็เฉลิมพระนามเป็น
พระเจ้าฮั่นเกาโจ้ (เตียงเต้จิว—ฮั่นโกโจ้
ในไซฮั่น) ฮั่นเป็นชื่อทงแม่น้ำและรัฐ
เล็ก ๆ รัฐหนึ่งในมณฑลเซนต์ ซึ่งเป็น
รัฐที่อยู่เดิมของพระเจ้าฮั่นเกาโจ้ และ
ทรงนำมาตั้งเป็นชื่อราชวงศ์ ในหนังสือ
ไซฮั่นกล่าวไว้ว่า กว่าจะได้ตั้งจันทรยศ
ราชสมบัติของฮ่องเต้สืบต่อกับผู้ที่เป็น
ปรบั๊กษัตริย์แข่งขัน คือทางฮั่นซึ่งเป็นท
ฉอปาอ่องอยู่นานหลายพัก เรื่องตอนน
ชาวไทยรุ่นก่อนทราบกันดี เพราะมีอยู่

ในพงศาวดารจันเรื่องไซฮั่น ซึ่งกล่าว
ต่อจากเรื่องเตียคกก เริ่มแต่พระเจ้า
จันช็องเต้เป็นต้นมา แต่ตอนทนิยม
อ่านฟังกันมาก ก็ทเรื่องเต้าบั้งทำ
สงครามรบเคียวกับทางฉอปาอ่อง
เพราะมกาดงฝีมือทตเทียมกัน ถ้าจำ
ไม่ผิด ฮั่นตั้งผู้ชานาญกตคักตอชอ และ
เคียวเตี้ยงเป้าบั้ง ซึ่งมกมกดาวอ้างถึง
ในวรรณคดีไทย ก็ได้จากเรื่องไซฮั่น
ตอนน

เมื่อเต้าบั้งปราบดาภิเษกเป็นจักร
พรรดิ และเฉลิมพระนามเป็นพระเจ้า
ฮั่นเกาโจ้แล้ว ทรงดำเนินการปกครอง
ฮั่นแรก คือออกประกาศตบต่างเรื่อง
เผาหนังสือทรงพระเจ้าจันช็องเต้เตี้ย
ตั้งเชิง และให้จัดตั้งคายนารวม
หนังสือที่ยังมีเหลืออยู่เพราะไม่ถูกเผา
ผู้ใดนำมาถวาย ก็ทรงปูนบำเหน็จรางวัล
เป็นความชอบ แล้วทรงฟื้นฟูคำตั้งต่อน
ของขงจื้อชุนใหม่ และย้ายราชธานีเดิม
มาตั้งที่เมืองเซียงฮาน (Changan) ซึ่ง
อยู่ใกล้เมืองต๋องฟู (ไซฮั่นฮู้—เต้จิว)

ปัจจุบันอยู่ในมณฑลเซนต์ เพื่อจะได้
ทรงระแวงระวังพวกตาดตั้งนุ้อย่างใกล้ชิด
เพราะพวกตั้งนุูกาดงคกคกเคดอน
ไหวเข้ามารุกรานประเทศจีนตอนเหนือ
อยู่บ่อยครั้งผิดกว่าปรกติ

พวกตั้งนุ (ยงเหนา หงโน้ เฮงโน้
เฮงนุ) เป็นสาชาชนชาติตาด (Tartar)
มีภูมิลำเนาอยู่ในแคว้นมองโกเลีย ชน
ชาติตาดแบ่งเป็นสองสาขาใหญ่ คือตาด
ตะวันตกและตาดตะวันออก ตาดพวก
แรกได้แก่พวกตั้งนุ ซึ่งเป็นบรรพบุรุษ
ของพวกตุรกีเดิมและพวกมองโกลเป็น
ต้น ตาดพวกหลังหรือตาดตะวันออก ได้
แก่พวกตุงกุ (Tungku ท่องโก-เตจว)
ซึ่งเป็นบรรพบุรุษของชนชาติ ชีตั้น แมน-
จูและเกาหัด พระเจ้าฮั่นเกาใจของทรง
ทำสงครามรบเคียวกับพวกตั้งนุอยู่แถบ
ตอดเวดาในรัชกาลของพระองค์ ดัง
ครั้งถึงกับทรงเสียดระพระสนมรูปงาม
เป็นกานดแก่แม่ทัพพวกตั้งนุ พวกตั้งนุ
จึงได้ถอยทัพกลับไปจากอาณาเขตประ-
เทศจีน และในตอนปลายแผ่นดินก๊กตอง

ทรงปราบปรามชบถภายในประเทศอยู่
ตอดเวดา อันเกิดจากแม่ทัพนายกอง
ที่เคยร่วมรบกับพระองค์ เมื่อครั้งพระ-
องค์ยังไม่ได้ราชสมบัติเป็นชบถชน ต่อ
มาพระเจ้าฮั่นเกาใจก็เสด็จสวรรคต
ราชสมบัติตกแก่ราชบุตร ทรงพระนาม
ว่าฮั่นฮุยตี้ แดงตั้งบกษัตริย์ต่อกันมา จน
ถึงพระเจ้าบูยตี้ กษัตริย์องค์ที่ ๕ ซึ่งนับว่า
ประเทศจีนมีความเจริญสูงสุดอีกกระยะ
หนึ่ง เพราะเมื่ออาณาเขตออกไปอีกได้
กว้างขวางมากกว่าเดิม ถัดจากนั้น มี
กษัตริย์ต่อบต่อมาอีกหลายองค์ จนถึง
พระเจ้าผิงตี้ (P'ing Ti - เฟงตี้) องค์
ที่ ๑๑ ถูกอำมาตย์ชื่อ อองมั่ง (Wang
Mang - วังมั่ง) เป็นชบถ คิดอุบายแย
ราชสมบัติได้ ราชวงศ์ไซฮั่นหรือราช
วงศ์ฮั่นตะวันตก ก็สิ้นสุดลง (ดูเรื่อง
ไซฮั่นและไตฮั่นต่อกัน)

ราชวงศ์ตั้งฮั่น หรือ ราชวงศ์ฮั่น
ตะวันออก (พ.ศ. ๕๖๘ - พ.ศ. ๗๕๗)
เมื่ออองมั่งตั้งตัวเป็นกษัตริย์แล้ว
ไม่นาน มีเชื้อพระราชาวงศ์ฮั่นองค์หนึ่ง

ช้อลิวติว (Liu Hsiu เต้าซิว เรื่องตงฮั่นเรียกเต้าซิวบุ๋นซก) ตระดมผู้คนจนมีกำลังมากแล้ว ก็ยกเป็นกองทัพใหญ่เข้าไปตีเมืองหวงตอง ต้องทำศึกชบเคียวรบกับอองมั่งอย่างดุเดือด ในที่สุดจับอองมั่งได้ ก็เอาตัวไปติดศีรษะตั้งบนเจดีย์คนไม่เป็นชนิด แล้วเอาศีรษะอองมั่งไปตั้งบนประจานไว้ที่ในตาด เสร็จปราบอองมั่งแล้ว ลิวติวก็ชนปราบตาทิเชกเป็นพระเจ้ากวงวูตี้ (Kuang Wu Ti - กวงวูฮื่อเต้) และโปรดให้ย้ายราชธานีไปตั้งที่เมืองโถะยาง (Loyang - ดกเอียง ในเรื่องตงฮั่น) ซึ่งอยู่ในมณฑลโฮ่หนันปัจจุบัน พระองค์ทรงแบ่งอาณาจักรจีนออกเป็น ๓๖ มณฑลให้เหลือเพียง ๑๓ มณฑล แล้วโปรดให้แต่ดะมณฑล มีปราชญ์ปกครอง ในรัชกาลของพระเจ้ากวงวูตี้ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องปราบปรามพวกชนบทต่าง ๆ อันเป็นผลเนื่องจากอองมั่งเป็นชนบท ซึ่งตั้งตัวเป็นอิสระอยู่มากก๊กมากเหล่าด้วยกัน กว่าจะปราบได้สำเร็จเรียบร้อยก๊กนั้นเวดาดหายไป

เมื่อพระเจ้าวูตี้เสด็จสวรรคตแล้ว ราชสมบัติตกแก่พระเจ้ามิงตี้ (Ming-Ti - มิงเต้) รัชกาลนี้อยู่ระหว่าง พ.ศ. ๖๐๓ - พ.ศ. ๖๓๙ พระเจ้ามิงตี้เป็นมหากษัตริย์ที่นำพระพุทธศาสนามาเข้าไปเผยแพร่ในประเทศจีนเป็นครั้งแรก เรื่องโดยย่อมีว่าพระเจ้ามิงตี้ทรงพระศุภินว่าได้ทอดพระเนตรเห็นรูปบุรุษทอง เมื่อครั้งที่เต้าเวอเองพระศุภินนแก่ชาราชการ ก็มีผู้กราบทูลว่ารูปบุรุษทองนั้น เป็นบุญบุคคล อุดมชนในดินแดนตะวันตก มีชื่อว่า โฝ (Fo - ฮุ้ดในแต่จิว) พระเจ้ามิงตี้ศรัทธามาก ครั้นให้ตั้งทูตไปสืบหากำจัดอันตรายของบุญบุรุษนทประเทศอินเดีย ว่าจะมีบ้างหรือเป็นประการไร เมื่อทูตกลับมา ได้นำพระศุภิน (เกงหรือ จิง) มาด้วยฉบับหนึ่ง พร้อมทั้งภิกษุหลายรูป ซึ่งทศนิมนต์มาด้วยเรื่องพระพุทธศาสนามาจึงเกิดมชนในประเทศจีนตั้งแต่นั้นมา

เหตุการณ์สำคัญที่มีชนในรัชกาลนี้ อย่างหนึ่ง คือเรื่องทรงสร้างเขื่อนใหญ่

กนแม่น้ำเหลือง (ฮวงโห) เพื่อกันน้ำ
ไหลบ่าท่วมบ้านเรือนไร่นา ซึ่งเคยทำ
ความเสียหายอย่างใหญ่หลวงแก่อาณา
ประชาราษฎรอยู่บ่อยๆ เชื่อนนยาวถึง
๕๘ กม. ซึ่งอาจป้องกันอุทกภัยได้ดี ถ้า
คอยระวังซ่อมไว้เสมอ

ถัดจากแผ่นดินพระเจ้ามิ่งตี้ มี
กษัตริย์สืบราชสมบัติต่อไปอีก ๓๒ องค์
องค์สุดท้ายในราชวงศ์ฮั่นคือ พระเจ้า
เสียนตี้ (Hsien Ti เขียนแต่ในเรื่อง
สามก๊ก)

สมัยสามก๊ก (พ.ศ. ๗๕๗-๗๖๖)

ตลอดระยะเวลาสามมัยราชวงศ์ฮั่น มี
อำมาตย์ผู้ทรยศอย่างใหญ่ต่อฮ่องเต้
ราชวงศ์ฮั่นอยู่สามคน ซึ่งชาวจีนรู้จัก
ว่าเป็นจอมก๊กฉินในประวัติศาสตร์ ไทย
รุ่นก่อนนิยมอ่านเรื่องพงศาวดารจีนที่
แปลเป็นภาษาไทยกรูจักดี จนคำว่าก๊กฉิน
ซึ่งแปลว่าผู้ทรยศคดโกง คิดเข้ามาอยู่ใน
ภาษาไทยด้วยคำหนึ่ง จอมก๊กฉินของ
จีนสามคน มีชื่อโดยลำดับแห่งเหตุ-
การณ์ คือ อองมิ่ง ต่งโต๊ะ (Tung

Cho-ตุงโจ๊ะ) และโจโฉ (Ts'ao Ts'ao
เฉ้าเฉ้า) เรื่องของอองมิ่ง ได้กล่าว
มาแล้ว ส่วนสองคนหลังจะใช้ชื่อตามที่
คุ้นหูไทย คือ ต่งโต๊ะ และ โจโฉ

ต่งโต๊ะ เป็นนายทหารชั้นแม่ทัพ ใน
ระยะที่เกิดการระดมระดมชนในราชดำ-
นักพระเจ้าต่งตี้ (Ling Ti แต่งแต่ใน
ต่งฮั่น) เนื่องจากมีหัวหน้าชนตมูหนง
กำเริบฮักเหิม แย่งราชอำนาจเอาไว้ได้
กับตน จนเป็นผู้คุมคนก่อกวนอำนาจ
ก๊กมาก ถึงกับมีข้าราชการบางคน ร่วม
ใจกันกำจัดหัวหน้าชนตมูหนง ระหว่างที่
เกิดจลาจลอดหม่านกันอยู่ ต่งโต๊ะได้
โอกาสก็แย่งราชอำนาจไว้ได้ ด้วยก
ราชบุตรของพระเจ้าต่งตี้องค์หนึ่งซึ่งเป็น
พระเจ้าเสียนตี้ (เขียนแต่) ตนเองตั้งตัว
เป็นผู้สำเร็จราชการ มีอำนาจบริหาร
ดีทชชาติแต่ผู้เดียว เสมอด้วยตนเองเป็น
ฮ่องเต้ และย้ายราชธานีจากเมืองลก-
เอียงกตบไปตั้งที่เมืองเซียงฮานตามเดิม
ระยะนมมูกบคคกนหดายราย เพื่อกำจัด
ต่งโต๊ะแต่ไม่สำเร็จ ในที่สุดต่งโต๊ะถูก

ตีโป (Lü-Pu ตีอโป) ทหารเอกของ
 ตนเอง เป็นผู้กำจัดได้ เมื่อตั้งโต๊ะ
 ถูกฆ่าตายแล้ว แทนที่บานเมืองจะคืน
 เป็นปรกติสุข แต่กลับยุ่งเหยิงยิ่งขึ้น
 เพราะโจโฉคุมทัพมัทหารตามแต่คน
 เข้ามายึดราชธานีไว้ได้ แล้วกักพระเจ้า
 เฮียนเต้ไว้ ส่วนตนเองขึ้นเถลิงอำนาจ
 บ้านเมือง สิบทิศอยู่แต่ผู้เดียว ต่อ
 จากนี้ไป ประวัติศาสตร์ประเทศจีน ก็
 ถึงยุคสามก๊ก ซึ่งถือว่าเป็นยุค เปรียบ
 พร้อมไปด้วยเรื่องความกตัญญูซื่อสัตย์
 ความกล้าหาญ ความเด็ดเดี่ยวเรื่อง
 กตัญญูวีรกรรมต่าง ๆ

ที่เรียกว่าสามก๊ก เพราะอาณาจักร
 จีนระยะนั้น แบ่งแยกแตกกันเป็นสาม
 ก๊กใหญ่ คือ

๑. ก๊ก เว (Wei สามก๊กเรียก กูย)
 อยู่ตอนเหนือและตอนกลาง ตั้งราชธานี
 ที่เมืองโถะยาง (ลกเอียง)

๒. ก๊ก กู (Wu สามก๊กเรียก หงอ)
 อยู่ทางใต้ของแม่น้ำแยงซี มีมณฑล
 ชูฉาน ชูเป เกียงชู และเจเกียง ตั้ง

ราชธานีที่เมืองนานกิง (น้ำเกีย)

๓. ก๊ก ฉู (Shu สามก๊กเรียก กจก)
 อยู่ทางตะวันตกของประเทศจีน ได้แก่
 มณฑลเสฉวน ตั้งราชธานีที่เมืองเจงตู
 (เซ่งโต-แต้จว)

๓. ก๊ก เว มีพระเจ้าเตี้ยนเต้ (เฮียนเต้)
 เป็นฮ่องเต้ แต่อำนาจการปกครองตก
 อยู่กับโจโฉ แล้วในที่สุด โจโฉก็บังคับ
 ให้พระเจ้าเตี้ยนเต้ออกจากราชสมบัติ
 ตนเองก็เข้าปกครองบ้านเมืองอย่างเด็ด
 ขาด เมื่อโจโฉสิ้นชีวิตแล้ว บุตรโจโฉชื่อ
 เต้าเป (Ts'ao Pei-โจผี) ก็ฆ่าพระเจ้า
 เตี้ยนเต้เสีย แล้วประกาศตนเป็นฮ่องเต้
 ขึ้น

๓. ก๊ก กู มีซุนฉวน (Sun Ch'uan -
 ชุนก้วน) ซึ่งเคยเป็นนายทหารซันแม่ทัพ
 เป็นผู้ปกครอง ส่วนก๊กฉู มีลิ่วเป (Liu
 Pei-เด้าเป) ปกครอง ท่านผู้นี้เองที่
 เป็นเชอราชวงศ์ฮั่น จึงถือว่าเป็นทายาท
 แท้จริงซึ่งสมควรได้ราชสมบัติสืบต่อ
 เป็นฮ่องเต้ ลิ่วเปมีแม่ทัพดื้อซื่ออยู่สอง
 คนซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการสู้รบกับ

ศัตรูคนหนึ่งชื่อ จางเฟ (Chang Fei -
 เตียวหุย) และอีกคนชื่อ กวานหยิว
 (Kuan Yü-กวนอู) คนทั้งสาม คือ ดิ่วเป
 จางเฟ และกวานหยิว ได้เข้ามาเป็น
 เพื่อนสนิทใน "สวนต้นท้อ" ว่าจะ
 ซอส์ตายคอกันจนวันตาย คนที่ซอกวาน-
 หยิวเป็นผู้นำกำลังและมีมือยอดเยี่ยมใน
 การรบ ภายหลังเมื่อต้นชีวิตในสงคราม
 แล้ว ถึงสมัยราชวงศ์หมิง (พ.ศ. ๒๓๓๗)
 ได้รับยกย่องสถาปนาเป็นเทพเจ้าแห่ง
 สงคราม เสด็จนามเป็นพระเจ้ากวนตี้
 อันเป็นที่เคารพบูชาของมหาชนชาวจีน
 ดับมาจนทุกวันนี้

พระเจ้าดิ่วเปมีอัครมหาเสนาบดี
 ชื่อจูโกะเหลียง (Chu-Ko Liang จูกี้-
 เหลียง หรือ ชงเบ้ง) เป็นผู้ทูลขอ
 ปราบกฏมากกว่ามีบัญญัติคาดรัดกัณฑ์
 และตำราในกฤษฎีวิธีอย่างเอก ว่า
 เป็นผู้คิดประดิษฐ์สร้างเครื่องกลไกเป็น
 "งูไม้และม้าวิ่ง" สำหรับดำเดี่ยวยุทธ-
 ภัณฑ์ และคิดเกาทัณฑ์ ที่สามารถ
 ส่งลูกให้พุ่งออกไปในขณะเดียวกันได้

หาดายดูก ดึงนเป็นต้น
 กกกทั้งสามคือ กกเว กกกุ และ
 กกณ ต่างทำสงครามรบเคียวกันและกัน
 ตลอดมาในยุคสามก๊ก ภายหลังกวาน-
 หยิวได้ต้นชีวิตตลง เมื่อไปรบกับกกกุของ
 ชุนฉวน พระเจ้าดิ่วเปดำริจะส่งกองทัพ
 ไปแก้แค้น แม้อูโกะเหลียงทัดทานไว้
 อย่างไร แต่พระเจ้าดิ่วเปก็ไม่ทรงยอม
 พัง คงยกทัพไปจนได้ สงครามคราวนี้
 ทัพพระเจ้าดิ่วเปต้องพ่ายแพ้ยับเยิน ถ้า
 ไม่ได้จูโกะเหลียงคิดกตอุบายดวงศักรูไว้
 อย่างแยบยด กองทัพพระเจ้าดิ่วเปคงจะ
 ไม่เห็ดอรอดกลับมาได้บ้าง เมื่อพระเจ้า
 ดิ่วเปสิ้นพระชนม์แล้ว เฮาจู (Hou-chu
 อาเต๋า) ราชโอรสภักชนัดบราชัดมบัต
 เป็นพระเจ้าเดาเดียน แล้วทรงทำไมตรี
 กับกกกุของชุนฉวน เพื่อจะได้รวบรวม
 กำลังทหารเตรียมการไปตีกกเวของ
 พระเจ้าเฉ่าเป (โจผี) แต่ก่อนจะยก
 ทัพใหญ่ไปตีกกเวทางเหนือได้สะดวก ก็
 จะต้องปราบปรามชนชาติต่าง ๆ ที่อยู่
 ทางใต้กกกุ ซึ่งยังเป็นอิสระอยู่ให้ราบ

คาบเดี้ยก่อน จึงจะได้ไม่ต้องพะว้า
พะวง นคือเรื่องราวที่ขงเบ้งยกทัพไป
ปราบเบ้งเฮก เป็นต้น ในหนังสือเรื่อง
ด้ามก๊ก

ระหว่างนี้ พระเจ้าเฉาเปเต้ตั้ง
จวรรรคต เจาหยุย (Ts'ao Jui-โจยอย)
ก็ไ้ตราชดัมบัตเป็นพระเจ้ามิ่งตี้ (มิ่งเต้
พ.ศ. ๗๗๐) เมื่อกองทัพก๊กฉู่ ซึ่งมี
จูโกะเหตียงเป็นแม่ทัพ ยกไปตีก๊กเว
ครั้งนั้น ไม่เป็นผลสำเร็จ เพราะถูก
กองทัพก๊กเวตีแตก ต้องถ่าถอยไปไม่
เป็นกระบวน ตอนนั้นจูโกะเหตียงจวนตัว
จึงคิดอุบายดวงซำคัก คือตอนที่ในเรื่อง
ด้ามก๊กเรียกว่า "ขงเบ้งคิดพิณ" ซำคัก
ไม่กล้ายกเข้าไปในกำแพงเมือง เพราะ
เกรงว่าจะเป็นกตอุบาย ก็ยกทัพถบไป
กองทัพจูโกะเหตียงจึงเหตอรอดไปได้

ภายหลังเมื่อจูโกะเหตียงสิ้นชีพแล้ว
พระเจ้าเฉาเตี้ยนไม่มีทปรักษาคอยประ-
คัมประคองต่อไป ก็ทรงหมกมุ่นเอ้อเพื่อ
อยู่กับความสุจริตาราย ไม่ได้เอาพระทัย
ได้ทะนุบำรุงกำลังทหารแะบ้านเมือง

ในที่สุดก๊กเวเห็นเป็นโอกาส ก็ยกทัพไป
ตีก๊กฉู่หรือแคว้นเสฉวนได้ จับเอาพระ-
เจ้าเฉาเตี้ยนเป็นเชลยศึกไป แต่ไม่ทำ
อันตรายอย่างไร เพราะเห็นว่าเป็นผู้มี
ใจอ่อนแอ ชอบแต่ความสุขความ
สำราญ เคยถว้ายศให้เป็น "อินดกกัง
(Duke of Pleasure) แปลว่าเจ้าแห่ง
ความสุข" ราชวงศ์ฮั่นอนั่มพระเจ้า
ฮั่นเกาโจ้ เป็นปฐม แะมีพระเจ้าเฉา-
เตี้ยนเป็นบั้จฉิม ก็ตั้งตุดตงด้วยประการ
ฉะนี้

ราชวงศ์ไซจีน (จีนตะวันตก พ.ศ.
๘๐๘-๘๖๐)

ในเวลา ๓๐๐ ปีต่อจากยุคด้ามก๊ก
ประเทศจีนตกอยู่ในระยะเกิดกตยุคแตก
แยกกันเป็นก๊กเล็ก ๆ มากมาย เรื่อง
มีว่าผู้ซึ่งเป็นทายาทตั้งบราชดัมบัตจาก
พระเจ้าเฉาเป (โจฉี) เป็นฮ่องเต้ซึ่งไม่
ทรงด้ามารด ในที่สุดราชการงานเมือง
ก็ตั้งชขาดตกอยู่กับนายทหารผู้ด้ามารด
คนหนึ่งชื่อชื่อหม่าเจียว (Ssü-ma Chao-
ตุ้มาเจียว) ซึ่งเป็นบุตรชื่อหม่าอ้อ (ตุ้มาอ้อ

ในเรื่องสามก๊ก) ซึ่งชื่อหมาอ้วนเดิมเป็นแม่ทัพคนหนึ่งของโจโฉ มีสติปัญญาสามารถในการศึกมาก ทดเทียมกับขงเบ้ง และชื่อหมาเจียวซึ่งเป็นบุตรชื่อหมาอกเคยเป็นแม่ทัพไปตีเอาแคว้นฉู่ของพระเจ้าเต๋าเตียนไวได้ ครั้นชื่อหมาเจียวฉ่นชีวิตแล้ว ชื่อหม่าย่วย(ต่อมาเอียน) ซึ่งเป็นน้องชาย ก็ได้รับตำแหน่งแทนภายหลังแย่งราชสมบัติได้ ประกาศตนเป็นพระเจ้าจันบูชองเต้ เสด็จพระราชวงศ์เป็นไซจีนแปลว่าจันตะวันตก เหตุการณ์ที่สำคัญในรัชกาลนี้ คือเรื่องไตเมืองกังกังหรือแคว้นสุวรรณเป็นอาณาเขตเดียวกัน เรื่องที่เคยแยกกันเป็นสามก๊กใหญ่มาแต่ก่อนก็หมดไป เป็นหมดเรื่องไซจีน

ราชวงศ์ตองจัน (จันตะวันออก

พ.ศ. ๘๖๐-๘๖๓)

เคยกล่าวไว้แล้วในตอนก่อน ๆ ถึงเรื่องชนชาติตาด มีพวกตั้งมั่นเป็นต้นซึ่งเคยยกพวกเข้ามาตีประเทศจันตอนเหนืออยู่บ่อย ๆ ตางครึ่งประเทศจัน

อ่อนกำลังเพราะมีเรื่องยุ่ง ๆ เช่นรบกันเองเป็นต้น ไม่สามารถขับไล่ให้พวกตาดกลับไปได้ ก็ไซอุบายประนีประนอมเป็นไมตรีกับพวกตาด โดยยกราชธิดาต่างองค์ซึ่งมีอยู่มากให้แก่หัวหน้าพวกตาดไป เท่ากับว่าได้เป็นทองแผ่นเดียวกัน หัวหน้าตาดเหล่านั้นก็พอใจเพราะได้เป็นถึงราชบุตรเขยฮ่องเต้ ก็ยกทัพกลับไป บุตรหัวหน้าพวกตาดที่เกิดจากมารดาเป็นราชธิดาฮ่องเต้ ก็ถือตนว่ามีเชื้อสายฮ่องเต้ด้วย ในตอนหลังเมื่อจะตั้งราชวงศ์ไซฮั่น ฮ่องเต้องค์สุดท้ายถูกหัวหน้าพวกตาดตั้งผู้จับเอาตัวเป็นเชลยไป บ้านเมืองก็ว่างดังไม่มีพระมหากษัตริย์ มีเชอราชวงศ์ของชื่อหมาอ้วนหนึ่ง ตั้งตนเป็นฮ่องเต้ เสด็จพระนามเป็นพระเจ้าหยินตี้ (หงวนเต้) แห่งราชวงศ์ตองจันหรือจันตะวันออก ตังราชธานีที่เมืองนานกิง ซึ่งอยู่ตอนใต้ของแม่น้ำแยงซี

ในสมัยราชวงศ์ตองจัน บ้านเมืองทั่วไปเป็นก่ดึกคอกแตกแยกกันเป็นหลาย

ก๊กหลายเหล่า ทางส่วนใต้ของแม่น้ำ
แยงซี มีผู้บางคนเป็นทนายท่อบ้องเค้อยู่
มากมายหลายคน ต่างตั้งตนเป็นอิสระ
รบราฆ่าฟันกันเองไม่หยุดหย่อน เดือด
ร้อนไปทุกหย่อมหญ้า ส่วนทางเหนือ
ของแม่น้ำแยงซี มีพวกคาคยกลงเข้ามา
แตะตงมันอยู่ไม่ยอมถอยกลับ ในที่สุด
ทางตอนใต้ ลิวหย้อ (เด้าหยู) ซึ่งมี
เชื้อคาคและเคยเป็นแม่ทัพของฮ่องเต้
สามารถปราบก๊กต่าง ๆ ที่ตั้งตนเป็นอิสระ
ได้หมดสิ้น แล้วคิดขบถยกทัพเข้ามา
แย่งราชสมบัติในเมืองหวงจั้น จับฮ่องเต้
องค์สุดท้ายแห่งราชวงศ์ตงจั้น ไปปลง
พระชนม์เสียและประกาศตนเป็นฮ่องเต้
เปิดย่นชอแผ่นดินเป็นราชวงศ์สูง (ซ้อง-
นำปักซ้อง ในเรื่องพงศาวดารจีน)

ราชวงศ์สูง (พ.ศ. ๘๖๓-๑๐๒๒)

เมื่อลิวหย้อเป็นฮ่องเต้ มีชนมายุ
ขณะนั้นได้ ๖๔ ปี จึงเสวยราชย์อยู่ได้
ไม่นาน และอำนาจการปกครองบ้าน
เมืองก็จำกัด เพราะทางตอนเหนือของ
ประเทศจีน ตกอยู่ในอำนาจพวกคาค

แบ่งแยกกันเป็นแคว้นเล็ก ๆ มากแคว้น
ด้วยกัน ที่เป็นแคว้นสำคัญ คือ ก๊กเว
ซึ่งมีพวกคาคตะวันออกปกครอง ต่อมา
ในสมัยพระเจ้าเวนตี้ (บุนเต้) ซึ่งเป็น
ฮ่องเต้องค์ที่ ๕ ในราชวงศ์สูง ถูกพวก
คาคก๊กเวยกทัพเข้ามาตีหัวเมืองตอนใต้
ของประเทศจีนไว้ได้ถึงหกมณฑล แล้ว
ยกเดยตงมาจนถึงแม่น้ำแยงซี เผอิญ
ขาดเสบียงจะเลี้ยงทหาร จึงถอยทัพ
กลับไป ยังหาทัพจะได้ตีกรุงนานกิงไม่
ราชวงศ์ซิว (พ.ศ. ๑๐๒๒-๑๓๐๕)

ราชวงศ์สูงตีบต้อกันมา จนถึง
ฮ่องเต้องค์ที่ ๘ ซึ่งเป็นองค์สุดท้าย ถูก
นายทหารแม่ทัพคนหนึ่งชิงราชสมบัติได้
แล้วตั้งตนเป็นฮ่องเต้แห่งราชวงศ์จิว (ซิว)
ถัดจากนั้นก็ถึงราชวงศ์เหลียงราชวงศ์
เฉนและราชวงศ์ตู่ยโดยลำดับ นอกจาก
เรื่องรบกับพวกคาคและเรื่องเป็นขบถ
แย่งชิงราชสมบัติ และเรื่องปลดเปิดย่น
วงศ์กันแล้วก็ไม่มีความน่าสนใจ
ฮ่องเต้ต่างองค์เช่น พระเจ้าตู่ยยางตี้
(ซิวเอียงเต้) ในราชวงศ์ตู่ย เป็นกษัตริย์

ดูร้ายอำมหิต หมกมุ่นอยู่กับความ
ดำราญเกินขนาด ในที่สุดก็ถูกศักรูปดง
พระชนม์ เปิดชนแผ่นดินใหม่เป็น
ราชวงศ์ถัง (ดูพงศาวดารจีนเรื่องหน้าปัก-
ชอง ด้วยถึง และชุยถึงในภาษาไทย)

ราชวงศ์ถัง (ถ้องหรือตง - พ.ศ.
๑๑๖๑ - ๑๔๕๐)

สมัยราชวงศ์ถัง มีระยะยาวเกือบ
ได้ ๓๐๐ ปี เป็นยุคที่ประเทศจีนมีความ
เจริญรุ่งเรืองกว่ายุคใด ๆ ในประวัติ-
ศาสตร์จีนมาแต่ยุคแรก ยกเว้นแต่ราชวงศ์
อื่น ราชวงศ์อื่น ๆ ถ้วนมีแต่เรื่องยุ่ง ๆ
แตกแยกกันบ่อย ๆ เคียดร้อนกันทุก
หย่อมหญ้า หากความสงบสุขไม่ได้นาน
เป็นอย่างไร ในหนังสือเรื่องตำนานก๊กต่าง
ชนคนไว้ว่า “เดิมแผ่นดินเมืองจีนทั้ง
ปวงนั้น เป็นสุขมาช้านาน (คือครั้ง
ราชวงศ์ฮั่น) แต่วกเป็นศึก ครนศึกสงบ
แล้วก็เป็นสุข” (คือครั้งราชวงศ์ถัง)

16/02/2564 TUJDC
เพราะในสมัยราชวงศ์ถัง ราษฎรทำไร
ไถนาและค้าขาย เป็นปรกติสุขได้ เรื่อง
การรบราฆ่าฟัน แม้จะยังมีอยู่บ้างก็เป็น

เรื่องภายนอกเมืองจีน คือไปรบกับชน
ชาติอื่น เกี่ยวกับการปราบปรามขยาย
อาณาเขตประเทศจีน ให้กว้างขวางออก
ไปไกลโดยได้ชัยชนะที่ได้ประเทศต่าง ๆ
มาเป็นเมืองขึ้น ผู้ซึ่งเป็นผู้บุกเบิก
แห่งราชวงศ์นี้ มีพระนามเดิมว่าหลี่เอียน
(หลี่เอียน) ภายหลังเมื่อพระเจ้า
ผู้ยั้งคิดแล้ว ก็เกิดราชสมบัติเป็น
พระเจ้าเกาจู (Kao Tzu เกาโจ้ฮ้องเต้)
เมื่อต้นรัชกาลนี้แล้ว หลี่ซิมิน (Li
Shi-min - หลี่ซิมิน) ราชบุตรก็ได้ขึ้น
ต่อราชสมบัติ เดิมพระนามว่าพระเจ้า
ไทจง (T'ai Chung - ไทจง) พระองค์
ทรงเป็นฮ่องเต้ซึ่งมีพระนามโด่งดัง เท่า
กับเป็นมหาราชาองค์หนึ่งของประเทศจีน

ในสมัยพระเจ้าไทจง มีเหตุการณ์
ที่ควรนำมากล่าวคือ ทรงทำศึกได้
ชัยชนะอย่างยิ่ง ต่อพวกตาดเคอร์โก-
แมน (Turko-man บรรพบุรุษของตุรกี
ปัจจุบัน) ซึ่งเป็นตาดตะวันตกพวกหนึ่ง
มักเรียกรวม ๆ ว่าพวกไซฮวนในเรื่อง
พงศาวดารจีน แปลว่าชนต่างชาติต่าง

ตะวันตก ความจริง พระเจ้าไทจง ไม่มี
 พระนิตยเป็นชาตินักรบ หากด้วยความ
 จำเป็น บังคับพระองค์ให้ทรงเป็นนักรบ
 แทนน ด้วยเหตุนี้ เมื่อจำต้องเสด็จไป
 ราชสงคราม ก็เพราะมีเรื่องจะต้องทรง
 ดำเนินการเช่นนั้น เมื่อทรงปราบปราม
 ตำรวจจีนเมืองชนมู่ออกไปไพศาดทง
 ต่อก็คแล้ว พอว่างศึกสงครามลง พระเจ้า
 ไทจงก็ทรงหันมาทะนุบำรุงเรื่องวรรณคดี
 และศิลปวิทยา ทรงสร้างหอสมุดใหญ่
 โถงพระราชวัง มีหนังสืออยู่ในนั้นถึง
 ๒๐๐,๐๐๐ เล่ม พระองค์ทรงไม่ประทัย
 ในลัทธิศาสนาขงจื้อ โปรดการสนทนา
 ขรรณคดีตั้งตอนของขงจื้อกับบรรดา
 อำมาตย์ราชบัณฑิตของพระองค์อยู่
 เสมอ เมื่อ พ.ศ. ๑๓๗๓ พระองค์โปรด
 ให้ภิกษุเหียนจิงหรือถิงเจง (ซึ่งชาวไทย
 เคยอ่านเรื่องไซอิ๋วรู้จักกันว่า ถิงซำจิง)
 ไปสืบพระพุทธศาสนาในประเทศอินเดีย
 คงมีเรื่องแจ้งอยู่ในหนังสือถิงซำจิง และ
 เรื่องไซอิ๋วอันแล้ว

พ.ศ. ๑๓๗๗ พระเจ้าไทจงทรง

กรีธาทัพไปตีประเทศเกาหลี ซึ่งสมัยนั้น
 แบ่งออกเป็นสามแคว้น แต่ทรงตีไม่
 สำเร็จได้ทั้งสามแคว้น ก็จำเป็นต้อง
 เสด็จเลิกทัพกลับ และต่อมาก็เสด็จ
 สวรรคต

เมื่อเสด็จสวรรคตแล้ว ราชโอรส
 องค์หนึ่งขึ้นครองราชสมบัติแทน เป็น
 พระเจ้าเกาจุง (Kao Ts'ung - เกาจุง)
 เมื่อเสวยราชย์ต่อมาไม่ช้าก็ทรงหลงใหล
 นางวูเฮา (Wu Hou - มูโห) ซึ่งเดิม
 เป็นสนมคนหนึ่งของพระราชบิดา เมื่อ
 พระราชบิดาเสด็จสวรรคตแล้ว นางวูเฮา
 ก็ออกไปบวชเป็นนางชี พระเจ้าเกาจุง
 เผลอญเสด็จไปทรงเห็นเข้า จึงตั้งให้เลิก
 จากชี แล้วทรงแต่งตั้งให้เป็นพระสนม
 คนหนึ่ง ซึ่งเป็นที่โปรดปรานของพระ-
 เจ้าเกาจุงเป็นอันมาก ในที่สุดนางวูเฮา
 ก็ได้เป็นฮ่องเฮาคือพระมเหสี

ในสมัยพระเจ้าเกาจุง มีสงคราม
 ใหญ่เกิดขึ้นสองครั้ง คือเมื่อ พ.ศ. ๑๒๐๐
 ทรงจัดทัพใหญ่ไปตีประเทศเกาหลีมีชัย
 ได้ประเทศเกาหลีเป็นเมืองขึ้นไว้ทั้งหมด

[ดูพงศาวดารจีนเรื่องชยีนกยูเจงตั้ง ซึ่ง
 พรรณนาย่อยของเรื่อง ว่าการทำ
 สงครามครั้งหนยากมาก เพราะด้านหนึ่ง
 เป็นปรากฏการแข็งแกร่ง ตั้งอยู่บนยอด
 เขาสูง ซื่อด้านม่อเทียนเนย (ไม่ไต่ถึง
 ในปัจจุบัน) ผู้ทรกษาด้านกมฤทช
 เพราะมีปีกเป็นค้างคาวบินได้จึงเข้าตัดได้
 ถ้าหาก กว่าจะตีแตกได้ ก็เป็นเวลา
 ช้านาน]

ต่อมาอีก ๒-๓ ปี พวกตูรฟาน
 (Turfan - ไซฮวนรวมทิเบตด้วย) ยก
 กองทัพใหญ่เข้ามาตีเขตแดนจีนทาง
 ตะวันตก ซึ่งขณะนั้น ก็นไปถึงเขตแดน
 ประเทศทิเบตทางตอนเหนือด้วย พระเจ้า
 เกาจุงตรัสให้ยกกองทัพใหญ่ไปต้านทาน
 สงครามครั้งหนผลตกกันแพ้ผลตกกันชนะ
 อยู่หลายคราว แต่ในที่สุดฝ่ายจีนก็ได้
 ชัยชนะ (ดูเรื่องชเตงซันเจงไซ พรรณนา
 ความเขยมนผู้เคษ และพวกสัตว์และพวก
 ผู้บีบค้ำ ซึ่งสามารถแปลงตัวเป็นคนได้
 เข้ามาอาสาร่วมทำสงครามกันอย่างพลก
 พัดัน อานคุดนุกดี และดูพงศาวดารจีน

เรื่องชเตงซันเจงไซ)
 เมื่อพระเจ้าเกาจุงได้ตั้งจักรวรรคแล้ว
 พระเจ้าชุงจุง (Chung Ts'ung - ตงจุง)
 ราชโอรส ก็ขึ้นเสวยราชสมบัติแทน
 แต่อยู่ในราชสมบัติได้เพียงสามเดือน ก็
 ถูกพระนางวูเฮ่า พระราชมารดาถอด
 ออกจากราชสมบัติ แล้วพระนางวูเฮ่าก็
 ประกาศตนเป็นฮ่องเต้ผู้หญิง ซึ่งไม่เคย
 มีประเพณีอย่างนกกนมาแต่ก่อน (พระนาง
 วูเฮ่า ในพงศาวดารจีนเรื่องชเตงซัน-
 เจงไซให้ชื่อว่า บูเช็กเทียนฮ่องเต้)
 พระนางวูเฮ่าเป็นจักรพรรดิผู้หญิง ที่ทรง
 บัญญาสามารถอย่างยิ่งในการปกครอง
 ประเทศ นี้ว่าตามความเห็นนักประวัติ-
 ศาสตร์จีนแม้จะมีบัญชาสามารถ แต่ก็
 เป็นหญิงชั่วช้าตามาน้อยอย่างใหญ่คน
 หนึ่ง ซึ่งดูกันคนตะแ่ง ซึ่งมีอยู่ในตัวคน
 เดียวกันทุกคน ทั้งสองอย่างสุดแต่จะ
 เน้นกล่าวอย่างไร

ในสมัยพระนางวูเฮ่าทรงครองราชย์
 มีพวกขัตติยชนเป็นชนชาติคาคตะวันออก
 มีภูมิดำเนาอยู่เหนือมณฑลเซนต์ซันไป

ในเขตแคว้นแมนจูเรีย ยกพวกเข้ามาตี
ปล้นเขตแดนตอนเหนือของประเทศจีน
อยู่บ่อย ๆ ค่อยไปในประวัติศาสตร์จีนจะ
ปรากฏพวกขตนนบอยครั้งชน

พระนางวูเฮ่าครองราชสมบัติได้ ๒๑
ปี (ดูเรื่องบุเช็กเทียน) เมื่อทรงพระชรา
มาก จะว่างานการแผ่นดินต่อไปไม่ไหว
แล้ว ก็เวนคืนราชสมบัติแก่ราชโอรส
องค์ที่พระนางวูเฮ่าแย่งราชสมบัติมาปก-
ครองเสียเอง นับแต่รัชกาลนี้เป็นต้นมา
จนถึงฮ่องเต้องค์ที่ ๒๐ ซึ่งเป็นองค์สุดท้าย
ในราชวงศ์ถัง บ้านเมืองตกอยู่ในระยะ
เสื่อมเรี่ยเป็นลำดับมา ในที่สุดจูเวิน
(Chu Wen - จูอ้วน) เป็นขบถ แย่ง
ราชสมบัติได้ ทหารวงศ์ถังมีย่องเค่ ๒
ราชสมบัติต่อเนื่องกันมา เป็นเวดากะออบ
ได้ ๒๘๐ ปี ก็เพราะด้วยพระปรีชาสามารถ
เป็นพิเศษของฮ่องเต้องค์แรก ๆ ๒-๓ องค์
ถ้ากล่าวเรื่องราวทางศิลปวิทยา ก็ถือได้ว่า
วรรณคดีจีนเจริญรุ่งเรืองที่สุดก็ในสมัย
ราชวงศ์ถัง กวีจีนซึ่งมีชื่อเสียงเป็นชน
ยอดเยี่ยม คือ ตูฟู่ (Tu Fu - ไทฮู่ (?))

และ หลี่ไทโป (Li T'ai-po - หลี่ไทเป๊ะ
หรือ ลี่โป - Li Po) ซึ่งงานกวีนิพนธ์
ของทั้งสองท่านนี้ ยังถือกันเป็นหลักใน
การศึกษาภาษาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ก็มี
ชีวิตอยู่ในสมัยราชวงศ์ถังสองคน (ดู
ที่ ตูฟู่ และ หลี่ไทโป)

ว่าในเรื่องกิดประวัติขงจื้อร่างและการ
ค้นพบครั้งแรก เช่น เข็มทิศและดินปืน
ก็มีชนในสมัยราชวงศ์ถัง

ประเทศจีนในระยะต่อจากราชวงศ์
ถัง เรียกว่า สมัยห้าราชวงศ์ (หงอโต้ว
ในพงศาวดารจีนชอน) ซึ่งมีชื่อโดย
ลำดับดังนี้

- ราชวงศ์เฮาเหตียง (Later Liang) พ.ศ. ๑๕๕๐-๑๕๖๖ มีย่องเค่ ๒ องค์
- ราชวงศ์เฮาถิง (Later T'ang) พ.ศ. ๑๕๖๖-๑๕๗๘ มีย่องเค่ ๕ องค์
- ราชวงศ์เฮาเจิน (Later Tsin) พ.ศ. ๑๕๗๘-๑๕๘๐ มีย่องเค่ ๒ องค์
- ราชวงศ์เฮาฮั่น (Later Han) พ.ศ. ๑๕๘๐-๑๕๘๕ มีย่องเค่ ๒ องค์
- ราชวงศ์เฮาโจว (Later Chow) พ.ศ.

๑๔๘๔-๑๕๐๓ มีฮ่องเต้ ๓ องค์

ในสมัยที่ราชวงศ์ฉิน มีฮ่องเต้ถึง ๑๓ องค์ แต่ละราชวงศ์กันถึง ๕ ราชวงศ์ ในระยะใกล้ ๆ กันรวมหมดเพียง ๕๐ ปี เท่านั้น ผู้เปลี่ยนราชวงศ์ใหม่ และประกาศตนเป็นฮ่องเต้ ก็ล้วนเป็นแม่ทัพ นายกองของราชวงศ์เดิมที่ตนตั้งกบฏอยู่ และในฮ่องเต้ทั้ง ๕ ราชวงศ์ฉิน มีเชื้อ เป็นพวกคาดคะเนตักต้อน ๓ องค์ ทั้งน ฮ่องเต้เหตุนั้นประวิติศาสตร์จีน มีเรื่อง ขบถอยู่บ่อย ๆ หรือไม่ก็รบกับพวกคาด ค้อนเป็นเช่นนี้ แม่ทัพปราบขบถสำเร็จ รอมชยชนะพวกคาด ก็มิอำนาจยิ่งกว่า ใคร ๆ ในที่สุดก็แย่งราชสมบัติฮ่องเต้ได้ ว่าถึงพวกคาด ในสมัยราชวงศ์ฮั่น ก็ ปราบพวกถึงนี้ สงบลงได้ พอมาถึง ราชวงศ์ถัง ก็มีมาใหม่ คือ พวกคาด เตอร์โกแมน เมื่อปราบลงได้แล้ว ก็มี มาใหม่คือพวกซัน ซึ่งต่อไปมีบทบาท สำคัญในประวัติศาสตร์จีนสมัยราชวงศ์ ฮ่อง หรือ ซ้อง

ราชวงศ์สูง (ซ้อง แต่จริงเป็นตั้ง

พ.ศ. ๑๕๐๓-๑๘๒๓)

ผู้เป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์สูง มีพระนามเดิมว่า เจาควงหยิน (Chao K'uang-yin-เคียวคังเอียน) เมื่อกำจัด ฮ่องเต้องค์สุดท้ายในราชวงศ์เฮาโจ้วแล้ว ก็ประกาศตนเป็นพระเจ้าสูงไท่จู (ซ้อง-ไท่โจ้ว) ปฐมกษัตริย์ในราชวงศ์สูงสมัย แรก ๆ เมื่อผลิตแผ่นดินเปลี่ยนเป็น ราชวงศ์ใหม่ อาณาจักรจีนก็แตกแยก เป็นอิสระหลายก๊ก เป็นเหตุการณ์ตาม เคย ซึ่งมีตัวอย่างมาแต่ก่อนแล้วหลาย ครั้ง พระเจ้าสูงไท่จูครองทรงเป็นกึ่งвод ปราบปรามก๊กต่าง ๆ ซึ่งตั้งตนเป็นอิสระ ผู้แข่งขันอยู่ตลอดเวลา ยิ่งกว่านั้น ยังต้อง สู้รบกับพวกซัน ซึ่งเขามาตั้งมั่นอยู่ใน ประเทศจีนตอนเหนือ เมื่อพระเจ้าสูง-ไท่จูเสด็จสวรรคตแล้ว พระอนุชาองค์ หนึ่งได้ราชสมบัติสืบแทน เป็นพระเจ้า สูงไท่จู บ้านเมืองก็เป็นสุขตามส่วน มากกว่าเดิม เพราะดินแดนหนามศัตรู ไปแล้วเป็นจำนวนมาก ถัดจากพระเจ้า สูงไท่จูแล้วก็มีฮ่องเต้สืบต่อกันไปอีก

รวมทั้งหมดในราชวงศ์สูง ๑๘ องค์ (ดูพงศาวดารจีนเรื่องหน้าปัก)

ในสมัยพระเจ้าตุงเยนจุง (Jen Tsung ซ้องยินจุง) องค์ที่ ๓ เกิดศึกสงครามชนกับพวกตาดชตัน ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ และก๊กเต้ (Hsueh-เซี่ย) ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ เป็นศึกดองตัน ในที่สุดจำเป็นต้องจำพระทัยเป็นไมตรีกับก๊กเต้ โดยยอมตั้งเครื่องราชบรรณาการแก่ก๊กเต้เป็นรายปี (ในพงศาวดารจีน เรื่องบ้วนฮ่วยเหตา เรื่องเปาเต่งถุกงอน เรื่องโหวงโฮ้วเพงไซ และเรื่องโหวงโฮ้วเพงหน้า กล่าวเรื่องในรัชกาลต้นเป็นส่วนใหญ่ มีเรื่องเนื้อหาทางประวัติศาสตร์ไม่มากนัก แต่เป็นนิยายที่สนุก ชาวไทยสมัยก่อนชอบอ่านชอบฟังกันมาก) พระเจ้าตุงเยนจุงไม่ทรงมีฝีมือในเรื่องรบทัพจับศึก แต่ทรงเข้าพระทัยดีในเรื่องศิลปวิทยาการ พระองค์เป็นผู้ทรงอุปถัมภ์วรรณคดีและการศึกษา โปรดให้ตั้งโรงเรียนทั่วไปในแผ่นดิน และทรงสนับสนุนผู้ทปราภณา

จะศึกษาหาความรู้ ในสมัยระยะนี้ มีนักปราชญ์ราชบัณฑิตที่ปรากฏชื่ออยู่หลายคน เช่น ชื่อหม่ากวง (Ssü-ma Kuang-ตู่หม่ากวง) ผู้แต่งประวัติศาสตร์จีนอันดอซอ เริ่มต้นแต่สมัยราชวงศ์โจวเรื่อยมาจนถึงสมัยห้าราชวงศ์ (หงอไต้ว) เป็นหนังสือมีจำนวนทั้งหมด ๓๕๔ เล่ม จิตรกรรมคือภาพเขียนของจีน ก็เจริญถึงเขตสูงสุดในสมัยราชวงศ์สูงนี้

ดู พ.ศ. ๑๖๕๔ มีเหตุการณ์อันสำคัญอย่างยิ่งใหญ่หลวงแก่โชคชะตาของราชวงศ์สูง กล่าวคือทางตอนเหนือดินแดนของพวกชตันมีชนชาติตาดก๊กหนึ่งชื่อว่า กิน (Kin-กิม) เดิมพวกกินชนอยู่กับพวกชตัน ครั้นเมื่อพวกชตันหย่อนกำลังลง พวกกินก็ประกาศตนเป็นอิสระ ในที่สุดปราบพวกชตันนายเดิมของตนได้อย่างราบคาบ แล้วหัวหน้าพวกกินก็ประกาศตนเป็นประมุขชาน (Grand Khan) คือเป็นใหญ่กว่าใคร ๆ ทั้งหมดที่เป็นชาน หรือหัวหน้าสถาปนาแผ่นดิน โดยเรียกชื่อว่า แผ่นดินกิน แปลว่า

ทองคำ อังกฤษเรียกพวกกันว่า Golden Horde ถึง พ.ศ. ๑๖๖๘ เมื่อปราบพวกขคนแดง ก๊กทพมาประชิดประเทศจีน ตระตุยเข้ามาจนถึงเมืองไคเฟงฟู (Kai-fengfu อยู่ในมณฑลโฮ่หนัน เบียนเหต้งยง ในเรื่องน้ำซ้อง) อันเป็นราชธานีที่สถิตของพระเจ้าฮุยจุง (Sung Hui Tsung ซ้องฮุยจุงฮ่องเต้องค์ที่๘) พระเจ้าฮุยจุงทรงเห็นว่า จะต่อต้านไว้ไม่ได้ก็เสด็จหนีไปยังเมืองนานกิง ซาคักก็ยังคงติดตามต่อไป ในที่สุดพระเจ้าฮุยจุงต้องทรงยอมแพ้แก่พวกกิงถึงสองครั้ง ครองทหนึ่ง ทรงเสียเงินทองและแพรวพรรณเป็นค่าทำขวัญจำนวนมาก ฟาดเคราะห์ให้แกพวกกิงไป แต่ครั้งที่สอง ซาคักจับเอาพระเจ้าฮุยจุงและพระมเหสีไปด้วยยังบ้านเมืองของตน อยู่ทางนพวกกิงกตั้งฮ่องเต้องค์ใหม่ขึ้นครองแทนเป็นเมืองประเทศราชต่อไป

16/02/2564 TUJDC
เป็นอนาธิปไตยจีนในตอนนั้น แบ่งออกเป็นสองภาค ภาคเหนือส่วนใหญ่เป็นของพวกกิง ภาคใต้ถัดแม่น้ำแยงซี

ลงมาเป็นของพวกจีน โดยมีพระอนุชาองค์หนึ่งของพระเจ้าฮุยจุงเสด็จหนีพ้นเงอมมือพวกกิงไปได้ แล้วย้ายไปตั้งเมืองนานกิงขึ้นเป็นราชธานี ขึ้นด้วยราชยศนั้น เป็นพระเจ้าฮุยเกาจุง (Sung Kao Tsung - ซ้องเกาจุง) องค์ที่ ๑๐ ในราชวงศ์ซ้อง ฝ่ายพวกกิงก๊กทพมาได้ตั้งรัฐบาลขึ้นอยู่นาน พระเจ้าฮุยเกาจุงทรงเสด็จแก่ซาคัก เสด็จหนีระหกระเหินไปในที่สุดจำเป็นต้องเสด็จหนีลงเรือไปในทะเล แต่เรือที่เสด็จไปล่มลงพระองค์สิ้นพระชนม์ชีพ เหตุการณ์ตอนนั้นอยู่ในพงศาวดารจีนเรื่องซวงยงก ซึ่งกล่าวว่ามีที่พคนดำคัญของพวกกิงหนีมาประเทศจีน ซองกิมังตุด ซองแปดก นักอ่านพงศาวดารจีนจึงจำกันได้ ทางฝ่ายจีนก็มีนายทหารฝีมือเยี่ยมอยู่หลายคน ทดสอบมากคือโยเฟ (Yo Fei-งักฮุย ในเรื่องพงศาวดารจีน เรื่องเปาเต่งถุกงอน ซึ่งมีเปาบุ๋นจีนเป็นศูดาการชำระคดีคดีได้ดำริให้ตายเรื่อง ก็อยู่ในเรื่องน ตอนนั้น

และเรื่องช่องกิ่งโจรดาว ๓๐๘)

ในสมัยพระเจ้าต่งเกาจง มีนัก
ปราชญ์ชื่อเตียงโด่งตั้งอยู่คนหนึ่ง ชื่อ
จู่ตี (Chu Hsi-จูฮี้) เป็นผู้ศึกษาหลัก
ธรรมคำสั่งสอนต่าง ๆ ที่มีปรากฏอยู่ใน
ศาสนาพุทธ เต่าขงจื่อ โดยนำเอาหลัก
คำสั่งสอนเหล่านั้นมาพิจารณาเปรียบ
เทียบกันดู แล้วแต่งเป็นตำราทำนอง
อรรถกถาขนไว้มากเต็ม และยังเป็นผู้
ชำระประวัติศาสตร์จีนซึ่งชื่อหม่ากวง
แต่งไว้ หนังสือนี้ยังใช้เป็นตำราศึกษา
มาถึงสมัยปัจจุบัน

ถึง พ.ศ. ๓๖๗๕ พวกศาสดามองโกล
ปรากฏตนขึ้นเป็นครั้งแรกทางพรมแดน
ตอนเหนือของประเทศจีน ดังต่อมา
เมื่อ พ.ศ. ๓๗๐๕ พวกศาสดามองโกลเกิดผู้
มีบุญคนหนึ่ง ชื่อ เจงกิสข่าน ยกพวก
เข้ามาทางประเทศจีนได้ แล้ววกขึ้นไป
ตีตาดพวกกิง ซึ่งตั้งหลักแหล่งอยู่ที่
แหลมเดยวตุง (Liao Tung - อยู่ใน
แคว้นแมนจูเรียตอนใต้) เมื่อพระเจ้า
หัตจุง (Li Tsung-หัตจุง) ย่องเคืองก็

ที่ ๘ ในราชวงศ์ต่ง ทรงทราบข่าวนัก
ตีพระทัยมาก เพราะทรงแค้นแฉะผูก
พยาบาทพวกกิงซึ่งเป็นศัตรูสำคัญของ
ประเทศจีนอยู่ ก็ทรงทำไมตรีกับพวก
ศาสดามองโกล ร่วมเป็นสัมพันธมิตร และ
ยกทัพไปสมทบ เพื่อตีพวกกิงด้วย พวก
กิงสู้ไม่ได้ก็พ่ายแพ้ถึงแก่ความล้มจม
สิ้นชื่อเตียงโด่งเป็นอวสาน

ที่พระเจ้าหัตจุง ทรงทำไมตรีเพื่อ
ทำลายพวกกิง แทนที่จะเป็นคุณกับ
เป็นโทษร้ายแก่ประเทศจีนเอง เพราะ
เท่ากับตอนเดือเข้าบ้าน คือพวกศาสดา
มองโกล ให้เข้ามาในประเทศจีนได้
สะดวกเร็วชน เมื่อยังมีพวกกิงเป็นอิสระ
ก็เท่ากับพวกกิงเป็นกันชน ครั้นหมด
กันชนแล้ว พวกศาสดามองโกลซึ่งมี
เจงกิสข่านเป็นประมุข ก็เริ่มเป็นปฏิปักษ์
เกิดรบชนกับจีน จีนต้องทำสงครามกับ
พวกศาสดาอยู่เหนียวแน่น รบเคียดกันมา
นาน เป็นเวลายาวเหยียดถึง ๕๐ ปี จึง
พ่ายแพ้หมอบราบในที่สุดหมดราชวงศ์
ต่งต่งเพียงนี้ (ดูเรื่องง้วนเฉียว)

ราชวงศ์หยวน (หงวน พ.ศ. ๑๘๒๓ - ๑๘๓๓)

เมื่อประเทศจีนในราชวงศ์ตั้ง ตกกับ พวกคาตมอองโกดแก้ว กุบไตชานซึ่งเป็น โอรสองค์ที่สองของเจงกิสข่านก็ได้ราช- สัมบัตเป็นฮ่องเต้ในประเทศจีน เสด็จม พระนามเป็นพระเจ้าตั้งจู (Shih Tsu-ตั้งจู) ปฐมกษัตริย์จีนในราชวงศ์หยวน หรือ หงวนในภาษาแต้จิ๋ว ตั้งราชธานีที่กรุง กัมบูตูก (Cambuluc) หรือกรุงปักกิ่ง พระเจ้าตั้งจูเมอครองราชสมบัติแล้ว ไม่ช้า ก็ทรงประพาศิพระองค์เป็นไปใน ทางวัฒนธรรมอย่างชาวจีนทุกอย่าง มากกว่าจะเป็นชาวคาตชาติภูมิเดิม ทง นเพื่อประนีประนอม ให้เกิดความสามัคคี สัมครัดมานานกัน ระหว่างฝ่ายผู้ชนะกับฝ่าย ผู้แพ้ แต่ในที่สุดเมื่อว่าในทางวัฒนธรรม ก็เท่ากับผู้ชนะกลายเป็นผู้แพ้ หรือกลับ กัน ผู้แพ่งดบเป็นผู้ชนะไป ว่าในทาง ความเชื่อถือเกี่ยวกับศาสดา ใครจะ นับถือศาสดาพุทธ คริสต์ อิสลาม หรือ ขงจื้อ ก็ถือได้โดยเสรีได้ตามใจสมัคร ยกเว้นลัทธิศาสดาเต๋าเท่านั้น ที่ประชาชน

นับถือหนักไปในทางได้ยศาสด์ พระ- องค์ทรงเห็นว่า เป็นเรื่องเสียหายแก่ ราชรัฐ จึงตรัสให้เฝ้ากรมการเหตาดนเตีย ยกเว้นแต่กรมการเต๋าเต๊ะจิง (Tao Teh Ching - เต๋าเต็กเก็ง) ของลัทธิศาสดา เต๋าเท่านั้น ซึ่งไม่ตรัสตั้งให้เอาไปเฝ้า พระเจ้าตั้งจู (กุบไตชาน) แม้จะเด็ดจ ครอบราชสมบัติอันมเณดินคิดต่อเป็น ผืนเดียวกัน กว้างใหญ่ไพศาล ซึ่งไม่ เคยมีกษัตริย์องค์ใดจะมีเท่าเทียมได้ แล่ กระนั้นก็ยังไม่ทรงพ้นจากความอยากได้ ไม่รู้จักเพียงพอ ได้ทรงแต่งทัพเรือใหญ่ ไปตีประเทศญี่ปุ่น แต่ก็ไม่สำเร็จ เพราะ กองทัพเรือเดินไปยังไม่ทันถึงฝั่ง ก็พอด ฤกษ์พายุใหญ่พัดเอากองทัพเรือแตกกระ- จัดกระจายและต้องอับปางลงกลางทะเล เดียก่อน ทงนแต่ตั้งว่าพวกคาตมอองโกด ชานาญการรบทางบกแต่ทางเดียวเท่านั้น ประเทศนั้นเจ้าต้องถึงความต้นสุดลง ประเทศญวนต้องตกเป็นเมืองออกของ ประเทศจีน และประเทศพุกามต้องร้าง ไป ก็ในสมัยพระเจ้าตั้งจูกุบไตชานนี้ พระเจ้าตั้งจูเด็ดจตั้งวรรคตเมื่อ พ.ศ.

16/02/2564 TUDC

๑๘๓๗ แดกออกจะเป็นธรรมดา มีอยู่
 อย่างหนึ่งว่า ผู้ซึ่งได้พระนามว่าเป็น
 พระมหาอภิศตราหรือพระเจ้าชนะตีบ-
 ทิศ ก็ด้วยพระกฤษฎาภินิหารเป็นเฉพาะ
 ส่วนผู้ดับต้นคตวงศ์องค์หลัง ๆ ต่อมา
 มักเป็นผู้อ่อนแอ ไม่สู้กับนอกทนต่อ
 ความยากลำบากที่เคยนอนกับดินกินกับ
 หญ้า เหมือนพวกคาตมองโกดเดิม ซึ่ง
 เป็นบรรพบุรุษ เพราะฉะนั้นผู้เป็นฮ่องเต้
 ต่อมาก็กายเป็นเจ้าตำราญอยู่ตำรวย
 ในความสุขความสบายเกินความพอดี
 คุณธรรมเดิมที่มีอยู่ในบรรพบุรุษก็ค่อย
 หดไป ในที่สุดบ้านเมืองจีนซึ่งฮ่องเต้
 องค์หลังทรงปกครองจึงไม่ราบรื่น เพราะ
 ขาดการทะนุบำรุง ราษฎรเกิดความ
 เดือดร้อนอดอยากมากเข้า ก็เกิดกระด้าง
 กระเดื่อง เป็นขบถ ถูกตามและรุนแรง
 ชนโดยลำดับ จนถึงขีดสุด ในสมัย
 พระเจ้าฉุนตี้ (Shun Ti) ฮ่องเต้ราชวงศ์
 หยวนองค์สุดท้าย ซึ่งถูกจูหยวนฉาง
 (Chu Yuan-Chang-จูหยวนเหตง (?)
 พงศ์าวดารจีนเรื่องเม่งเฉียว) เป็นขบถ
 แย่งราชสมบัติได้ ราชวงศ์หยวนซึ่งมี

ฮ่องเต้ดับต่อกันมารวม ๓๐ องค์ ก็คือ
 ต้นสุดตง เป่เตียนเป็นแผ่นดินหมิง (Ming-
 -เหมง) (ดูความพิสดารในเรื่องง้วน-
 เฉียวตอนต้น)

ราชวงศ์หมิง (พ.ศ. ๑๘๓๓-๒๓๘๗)
 จูหยวนฉาง เมื่อได้ราชสมบัติแล้ว
 ก็ปราบดาภิเษกเป็นพระเจ้าไท่จู (T'ai
 Tsu - ไท่โจ้) แห่งราชวงศ์หมิง แต่
 พระนามที่ประชาชนชาวจีนรู้จักดี คือ
 ฮุงวู (Hung Wu-ฮังบู) พระองค์ทรง
 ตั้งราชธานีเป็นสองแห่ง ทรงตั้งเมือง
 นานกิงเป็นราชธานีใต้ และเมืองไคเฟง-
 พู (เป่ียนเหตียนครึ่งราชวงศ์ตง) เป็น
 ราชธานีเหนือ พระเจ้าฮุงวูทรงเป็น
 ฮ่องเต้ทรงดำริว่าบรรดาฮ่องเต้ก่อน
 ทางเป็นนักรบและทางปกครอง ทรง
 สนับสนุนการศึกษา โปรดให้ตั้งสถาน
 ศึกษาตามหัวบ้านหัวเมืองทั่วไป และ
 ทรงรับเอาสถาบันการศึกษาชั้นสูง ที่
 เรียกว่า ฮันหลิน (Hanlin-ฮันหลิน)
 ไว้ในพระราชูปถัมภ์ ฮันหลินเป็นที่
 ประชุมนักปราชญ์ผู้เป็นดั่งมาชิกได้แก่ผู้
 สอบได้ชั้นจอหงวนได้ โดยลำดับตั้งแต่

ที่ ๑ ถึงที่ ๘ ผู้ที่สอบได้ได้ที่ ๑ เรียกว่า จอหงวน ที่ ๒ เรียกว่าปาหงัน ที่ ๓ เรียกว่าทำฮวย ที่ ๔ เรียกว่าฉวนตู่ ที่ ๕ ถึง ๘ ไม่มีชื่อเป็นเฉพาะ แต่เรียกรวมว่าฮันหัดนแทนน ผู้ซึ่งจะสอบจอหงวนได้จะต้องผ่านการสอบได้ขั้นต้น โดยลำดับ ได้ครบ ๓ ชั้นเสียก่อน จึงจะเข้าสอบชั้นจอหงวนได้ ขั้นต้นสอบที่อำเภอ (ก๊วย) สอบได้เป็นชวจ่าย ชั้น ๒ สอบที่จังหวัด (ฟู หรือ ฮู่) สอบได้เป็น กือหยิน ชั้นที่ ๓ สอบที่มณฑล (ซิง หรือ แซ) สอบได้เป็นจินต้อ ชื่อเหล่านี้ มักมีปรากฏอยู่เสมอในวรรณคดีไทย ชุดพงศาวดารจีน

ในบั้นปลายแห่งระยรัชกาลนี้ อาณาประชาราษฎร์มีความสับสนวุ่นวายกันทั่วหน้า ฉะนั้นจากการตั้งสงคราม พอสิ้นแผ่นดินของพระองค์แล้ว ก็เริ่มมีความไม่สงบเกิดขึ้นภายในราชวงศ์ คือเรื่องแย่งราชสมบัติกัน จนถึงแผ่นดินพระเจ้าเสียนจง (Hsien Tsung—เสียนจง องค์ที่ ๘ พ.ศ. ๒๐๓๘-๒๐๓๙) ราชวงศ์หมิงมีความเจริญรุ่งเรืองถึงขีดสุด คือ

ไปถึงถึงความเต็ม เมื่อถึงฮ่องเต้องค์ที่ ๑๖ ซึ่งเป็นองค์สุดท้าย ก็ถูกหัดซู่เจง (Li Tzu-Cheng—หัดซ้วนในเรื่องเม่งมวดเซงฉื่อ) เป็นชนบถแย่งราชสมบัติได้ตั้งราชวงศ์หมิงดังเพียงเท่านั้น (ดูพงศาวดารจีนงวนเฉียว เรื่องเม่งเฉียว เรื่องเองเตยคตวน เรื่องชองเกงอวกงหน้า เรื่องไตอองเผ่า เรื่องเซียวอองเผ่า เรื่องเนยหน้าอิดซ้อ และเรื่องเม่งมวดเซงฉื่อ ตามลำดับ)

ราชวงศ์ชิง (Ch'ing - เซง) พ.ศ.

๒๓๘๗-๒๔๕๐

เมื่อสิ้นราชวงศ์หมิงแล้ว แผ่นดินจีนก็เปลี่ยนเป็นราชวงศ์ชิง เพื่อดำเนินเรื่องให้ต่อกันตามลำดับ จำเป็นต้องยกตัวอ่อนชนไปตั้งมีราชวงศ์เหมง ถึงดินแดนแคว้นแมนจูเรีย ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศจีน ในแดนนี้ ตอนเหนือ เป็นที่อยู่ของชนชาวตาตตะวันตกอยู่พวกหนึ่ง เรียกชื่อว่า พวกนิอูเจ (Niuche) อันมีเชื้อแถวเป็นพวกเดียวกับพวกกิน พวกนิอูเจแบ่งกันตามโคตรตระกูลเป็นหลายก๊ก ก๊กหนึ่ง

มีชื่อทางโคตรตระกูลว่า แมนจู แปลว่า
บริดท์ทชมุดมอง หัวหน้าพวกแมนจูคน
หนึ่งที่โคตรองประเทศจีน แทนราชวงศ์
เหมง และชานาชอราชวงศ์ของตนว่า
ชิง ซึ่งเป็นคำจีน แปลความหมายอย่าง
เดียวกับคำว่า แมนจู

พวกแมนจูในขณะทกดาวน ตง
ภูมิดำเนาอยู่เหนือเมืองมุกเดน ไปทาง
ตะวันออกราว ๔๘ กม. ภายหลังพวก
แมนจูมีหัวหน้าที่สามารถ รวมพวก
นือเจทแยกกันอยู่ให้เป็นกลุ่มก้อนพวก
เดียวกันได้หมด หัวหน้าที่ทกดาวนเคยมี
เรื่องจิตใจอยู่กับจีนมาก่อน เมื่อรวบรวม
พวกพ้องมกาดงชนแดง ก็ยกทัพ
ลงมาตีประเทศจีนตอนเหนือ สามารถ
ตีกองทัพจีนทยกมาปราบแตกพ่ายไป
อย่างยับเยิน แต่ก็ไม่อาจรุกต่อไปได้
เพราะถูกกองทัพจีนตีโต้ไวเห็นยวแน่น
ในที่สุดทั้งสองฝ่ายก็ตั้งทัพคุมเชิงกัน
อยู่ พอดีทางประเทศจีนเกิดวุ่นวาย ถูก
ชนบทหัดชูเจงเข้าปล้นตีกรุงปักกิ่งได้
พระเจ้าเฉียนจงฮ่องเต้องค์สุดท้ายใน
ราชวงศ์หมิง ต้องปลงพระชนม์ตนเอง

สวรรคต หัดชูเจงก็ประกาศตนเป็น
ฮ่องเต้ แต่ก็เป็นฮ่องเต้อยู่ไม่ได้นาน
เพราะถูก วูซันโกว (Wu San-Kuei-
โง่ซ่าก๊วย) แม่ทัพจีน ที่ไปซัดดาทัพพวก
แมนจู มีความเกลียดชังหัดชูเจงเป็น
เรื่องส่วนตัวอยู่ ก็ถือโอกาสจะแก้แค้น
แทนฮ่องเต้ เพื่อให้การรบเป็นผลสำเร็จ
วูซันโกวจึงไปทำไมตรีกับพวกแมนจู ซึ่ง
เท่ากับ "คบไต่ต่างดาว คบท้าวต่างแดน"
เมื่อหัดชูเจงยกกองทัพมาปราบวูซันโกว
ทั้งสองฝ่ายได้สู้รบกัน ทางฝ่ายวูซันโกว
กำลังเป็นรอง พวกแมนจูก็เข้าช่วย เมื่อ
ถูกศึกชานาบ หัดชูเจงก็พ่ายแพ้และหนี
ไป แต่ถูกวูซันโกวได้ติดตามกระชั้นชิด
ได้ปะทะกันหลายครั้ง ในที่สุดหัดชูเจง
เสียทีถูกวูซันโกวฆ่าตาย ระหว่างที่
วูซันโกวกำลังมุ่งได้ติดตามหัดชูเจงไป
นั้น อยู่ทางนั้น พวกแมนจูเห็นเป็นโอกาส
เหมาะ ก็ยกทัพเข้ากรุงปักกิ่งได้อย่าง
ดอยช่ายเข้าเมือง แดงหัวหน้าแมนจูผู้
นั้นชงชอนูร์หุ (Nurbachu) ก็ยกหลาน
ของตนขึ้นเป็นฮ่องเต้องค์แรกในราชวงศ์
ชิง เฉดินมพระนามว่าพระเจ้าตี้จู่จิ่ง

(Shih Tsu Chang) แต่ประชาชนจีน
รู้จักพระองค์ว่า พระเจ้าตุนจี้ (Shun Chi
- ตุนจี้ พ.ศ. ๒๓๘๗) อันเป็นพระนาม
ประจำรัชกาล ในระยษะนมมผู้ซงอางคน
เป็นเชอพระราชวงศ์หมิงหลายคน คือ
ตามเพอกูราชบดตงกเป็นพัก ๆ แต่ก
ไม่เป็นผลดำเรจแม่ตกรายเดียว

พระเจ้าตุนจี้ด้วยราชย์ไค ๓๘ ปีก็
เสด็จสวรรคต ราชโอรสองค์ที่ตองกได้
ราชสมบัติ เป็นฮ่องเต้องคท ๒ ทรง
พระนามว่าพระเจ้ากั้งตี้ (K'ang Hsi-กั้งฮี้
พ.ศ. ๒๒๐๕) ในรัชกาลนี้ ภูเขาโกว
ซิงทางแมนจูตงให้ไปเป็นอุปราชแคว้น
หนึ่งเป็นขบถชน แต่ภูเขาโกวถึงแก่
กรรมเดี่ยก่อนในขณะรบกับพวกแมนจู
ไม่เช่นนั้นการสู้รบกัน อาจยดเยอไปอีก
นานกได้

ฮ่องเต้องคท ๓ ทรงพระนามว่า
ยุงเจง (Yung Cheng-ยุงเจียง พ.ศ. ๒๒๖๖)
พระองค์เป็นโอรสพระเจ้ากั้งตี้

ฮ่องเต้องคท ๔ ทรงพระนามว่า
เซียนหลง (Chien Lung - เคียนหลง
พ.ศ. ๒๒๗๘) เป็นโอรสพระเจ้ายุงเจง

ฮ่องเต้องคท ๕ ทรงพระนามว่า
เจียงจิง (Chia Ching-เกียงเจ็ง พ.ศ. ๒๓๓๘)
เป็นโอรสพระเจ้าเซียนหลง

ฮ่องเต้องคท ๖ ทรงพระนามว่า
เตากวาง (Tao Kuang - พ.ศ. ๒๓๖๔)
เป็นโอรสพระเจ้าเจียงจิง

ฮ่องเต้องคท ๗ ทรงพระนามว่า
เตียนเฟ็ง (Hsien feng-ฮ้างฟง พ.ศ. ๒๓๘๔)
เป็นโอรสพระเจ้าเตากวาง

ฮ่องเต้องคท ๘ ทรงพระนามว่า
ตุงจ้อ (Torng Chyr-ถองคิ พ.ศ. ๒๔๐๕)
เป็นโอรสพระเจ้าเตียนเฟ็ง

ฮ่องเต้องคท ๙ ทรงพระนามว่า
กวางตู่ (Kuang Hsu - กวางซู่ พ.ศ.
๒๔๓๘) เป็นโอรสพระอนุชาองค์เล็ก
ของพระเจ้าเตียนเฟ็ง

ฮ่องเต้องคท ๑๐ ทรงพระนามว่า
ซวนตุง (Hsuan Tung - ซวนตง พ.ศ.
๒๔๕๒) เป็นโอรสพระอนุชาของพระเจ้า
กวางตู่ และเป็นฮ่องเต้องคทสุดท้ายที่ถูก
คณะเกกเหมงถอดออกจากราชสมบัติ

รวมฮ่องเต้ในราชวงศ์ซิง ๑๐ องค์
เป็นระยะเวลา ๒๖๘ ปี

16/02/2564

TUDC

กิมทีโรงพิมพ์ รุ่งเรืองธรรม ถนนพระราม 6 ซอยมหันต์ 2 ทรนคร โทร.815629 • นายมณี รุ่งเรืองธรรม ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา 2512